

Jultidning

2024

Lutherska Församlingen i Stockholms- och Umeåområdet

Sanningens konung

Jesus svarade: "Mitt rike är inte av den här världen. Hade mitt rike varit av den här världen, skulle mina tjänare ha kämpat för att jag inte skulle utlämnas åt judarna. Men nu är mitt rike inte av den här världen." Pilatus sade: "Du är alltså kung?" Jesus svarade: "Du själv säger att jag är kung. Därför är jag född och därför har jag kommit till världen, för att vittna om sanningen. Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst." Pilatus sade till honom: "Vad är sanning?" Joh. 18:36-38.

Många riken av olika slag finns runt om i den här världen, men på det andliga området existerar endast två riken. Det är Sanningens rike och Lögnens rike. I vår text i dag, som är hämtad från Kristi lidandes

historia, står en representant för vardera riket framför oss, och det är ingen svårighet att avgöra vem av de två som står för Sanningen.

Den ene står inför rätta, anklagad för uppvigling mot ockupationsmakten och för att ha upphöjt sig själv till kung. Den andre är hans domare. Domaren vet att den anklagade är oskyldig, att hans vedersakare av avund har utlämnat honom till den romerska rättvisan. Men domaren, som skulle stå för sanning och rätt, slingrar sig, ljuger, kompromissar och dömer till sist den oskyldige till döden.

Den anklagade, som är Jesus, vår Frälsare, står fast som klippan. Genom att tumma litet på sanningen, vara lite taktisk, hade han kunnat rädda sitt liv, men för

honom var det inte möjligt. Han var nämligen av Sanningen. För att vittna om sanningen var han född, och därför hade han kommit i världen, bekänner han. Och bland alla bedragare, förnekare, svikare och själviska lögnare står han för Sanningen. Och som Konung i Sanningens rike vittnar han: – *Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst.*

Det finns många sanningsökande här i världen. Men Sanningens Konung anser man sig inte kunna tro på. Det där med Gud, Jesus och Bibeln förkastar man, för man måste ju vara ärlig, säger man. Av sanningskärlek anser man sig inte kunna acceptera Bibelns ord. Den är så fylld av konstigheter och obegripliga ting. Den påstår helt

omöjliga saker och berättar otroliga händelser, sådant som vi vet inte kan hända. Vetenskapen ger oss helt andra svar.

Men Jesus säger, att det inte är ärlighet och sanningskärlek och sökande efter sanningen som hindrar människor att tro på honom, lyssna och ta till sig hans ord, utan det är oärligheten och lögnen som härskar över den som vänder Jesus ryggen.

Varför förstår ni inte vad jag säger? frågar Jesus sina förföljare vid ett tillfälle, och fortsätter: *Därför att ni inte kan lyssna till mitt ord. Ni har djävulen till er fader. Och vad er fader har begär till, det vill ni göra. Han har varit en mördare från början och har aldrig stått på sanningens sida, eftersom sanning inte finns i honom. När han talar lögn, talar han av sitt eget, ty han är en lögnare, ja, lögnens fader. Men mig tror ni inte, därför att jag säger er sanningen... Den som är av Gud lyssnar till Guds ord. Men ni lyssnar inte, därför att ni inte är av Gud.* (Joh.8)

För att vittna om sanningen är jag född, och därför har jag kommit i världen. Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst, säger Jesus till Pilatus.

Och Pilatus rycker på axlarna och frågar: *Vad är sanning?* Han hade kunnat få veta det, men han väntar sig inte något svar, för vem kan veta vad som är sant? Det som är sant för den ene behöver ju inte vara sant för den andre. Ingen kan väl påstå att han äger Sanningen med stort S. Sanningar kommer och går här i världen. Det som är sant i dag kan nästa dag vara lögn. Sådant som för bara några år sedan betraktades som fullständigt omöjligt är i dag verklighet. Så – vad är sanning? Ingen kan veta...

Så är det i lögnens rike. Där råder den totala ovissheten. Där ges inga bärande svar på de stora livsfrågorna, varifrån och varthän. Där famlar människorna omkring, sökande något att hålla sig till, luta

sig emot, vila vid, för man har inte funnit svaren, målet och meningen med tillvaron. Och djävulen, som i Skriften kallas lögnens fader, ser noga till att fylla sina undersåtars liv med så många aktiviteter, att det inte skall bli tid till eftertanke och besinning.

Och i dag, på Första Advent, kyrkans nyårsdag, proklamerar Jesus ännu ett nådens år från Herren. Han bjuder fattiga syndare syndernas förlåtelse och medborgarskap i sitt eviga rike, i Sanningens rike, vars Konung han är.

Hur totalt annorlunda är det inte i Kristi rike! Där finns friden, där finns samvetsro och vila. Där finns trygghet, mål och mening i tillvaron. Och här, mitt i tidens malström, står Sanningens Konung, Frälsaren Jesus Kristus, med öppen famn. "Kom till mig alla ni vilna, olyckliga själar, alla ni som bär på tunga bördor, och ni skall finna ro och vila", säger han. "Jag är vägen, sanningen och livet. Jag har ett glädjens budskap till de fattiga, frihet för de fångna, syn för de blinda och frihet för de betryckta."

Och i dag, på Första Advent, kyrkans nyårsdag, proklamerar Jesus ännu ett nådens år från Herren. Han bjuder fattiga syndare syndernas förlåtelse och medborgarskap i sitt eviga rike, i Sanningens rike, vars Konung han är.

– Du är alltså en konung? frågar Pilatus, och man kan förstå hans undran. Vore Jesus en konung skulle

väl hans tjänare ha kämpat för att han inte skulle ha överlämnats åt fienden. Men en sådan konung är inte Jesus. Han är konungen med törnekronan.

Den dagen Jesus under folkets jubelrop och lovsånger red in i Jerusalem var det kanske lättare att se hans konungslighet. Men nu står han inför Pilatus, till synes maktlös, ensam, hånad och bespottad.

Men inte saknade han makt. När Petrus tog till svärdet för att försvara Jesus, fick han veta att Jesus om han ville, kunde kalla på mer än 12 legioner änglar (Matt. 26:53), och en sådan ängel slog en gång ensam 185 000 man (Jes. 37:36). Men... *Ej kommer han med härar/ Och ej med ståt och prakt;/ Dock ondskan han förfärrar/ I all dess stolta makt./ Med Andens svärd han strider/ Och segrar, när han lider./ Välsignad vare han/ Som kom i Herrens namn!*

Jesus är konungen som frivilligt låter döda sig av sina fiender för att rädda och frälsa dem undan fördömmelsen. En sådan kung finns inte på jorden, men så är han inte heller av den här världen. Hit till jorden kom han för att uppsöka och frälsa det som var förlorat. Och genom sitt heliga liv och sitt oskyldiga lidande och sin död har han fullgjort sitt uppdrag och grundat det eviga rike som inte kan förstöras och aldrig ska ta slut (Dan.7).

Och, såsom han själv inte är av världen, så är inte heller hans rike det. Hans rike är "Guds stad, den Högstes heliga boning, Gud bor därinne, den vacklar inte" (Ps. 46). "Gud håller den vid makt till evig tid" (Ps. 48). Dess höghet, härlighet och ära är av annat slag än världens riken. Det befäster inte sin makt och utvidgar inte sina gränser med militär vapenmakt. Nej, dess vapen är Ordet och sakramenten. Och sådan är den makt som följer de vapnen, att då konungen sänder ut sina tolv apostlar med uppdraget att utbreda hans rike i världen, så kan ingen makt hindra detta. Han som sände ut dem och som alltfört sänder ut

sitt ord, säger nämligen: ”Mig är given all makt i himmelen och på jorden. Gå fördenskull ut...”

Men såsom konungen är en konung med törnekrona, så är hans rike här i världen ett rike under kors och lidande. Medborgarna där lever under samma anseende som Konungen – missförstådda, föraktade, sedda över axeln.

Lögnens fader, djävulen, hatar detta rike, dess konung och dess innebyggare, och han har miljontals trogna bundsförvanter i sin tjänst, ständigt redo att med alla till buds stående medel bekämpa Kristi rike.

Det innebär, för Kristi rikets innebyggare, mycket lidande, många svårigheter och frestelser. Stundom vacklar de och faller, men Herren reser dem upp igen. Och intill tidens slut skall hans rike fortsätta sitt segertåg över världen till dess alla folk nåtts av Sanningens ord om Sanningens konung.

Sådant är Kristi rike, den heliga allmänliga kyrkan, de heligas samfund. Hon är uppbyggd på Sanningen, på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv. Medlemmarna i den kyrkan, den sanna kyrkan, vars gränser är osynliga men som famnar tiden och evigheten, är medborgare med de heliga. De kallas i Skriften Guds husfolk. De kallas Guds älskade, ett heligt folk, ett egendomsfolk, ett konungligt prästerskap, de

utkorade, de heliga, Guds barn och Kristi medarvingar.

Sådant har de svårt att tro om sig själva, för de vet sig vara fulla av synd och brist. De tar ständigt felsteg, de är ängsliga, fega, rädda, klentrogna. De ville gärna vara anorlunda, och det är deras stora sorg att de så uselt hedrar sin Herre och Konung och är ständigt beroende av hans nåd och förlåtelse.

I Jesus Kristus har de funnit sin Frälsare. Honom kan de inte leva utan, men med honom sammanfogas de och uppbygges till ett heligt tempel i Herren.

Och deras kännetecken är detta: *Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst.* De vill höra honom tala, de älskar hans ord och vill gärna följa och lyda honom. De älskar sina bröder och systrar i Guds rike och de gläds över tillfällena att få visa dem omsorg och kärlek. Och de tar vara på de tillfällen som ges att få samlas runt Ordet och sakramenten i den kristna församlingen, för att så uppbyggas, befästas och bevaras i tron.

Men Kristi rike är inte av den här världen och därför känner inte heller världen dess härlighet och skönhet. Vem kunde i den hånade, misshandlade och övergivne nasaréen se den evige Konungen i en segerrik och härlig kamp! Vem kan i svaga, skröpliga och bristfulla kristna se Guds, den eviges och alls-

mäktiges barn, himmelsmedborgare och Guds utvalda! Och vem kan i Guds rike på jorden se vad som en gång skall uppenbaras i obeskrivlig härlighet, då en oräknelig, skinande vitklädd skara skall stå lovsjungande inför Guds och Lammets tron i himlens fullkomliga värld!

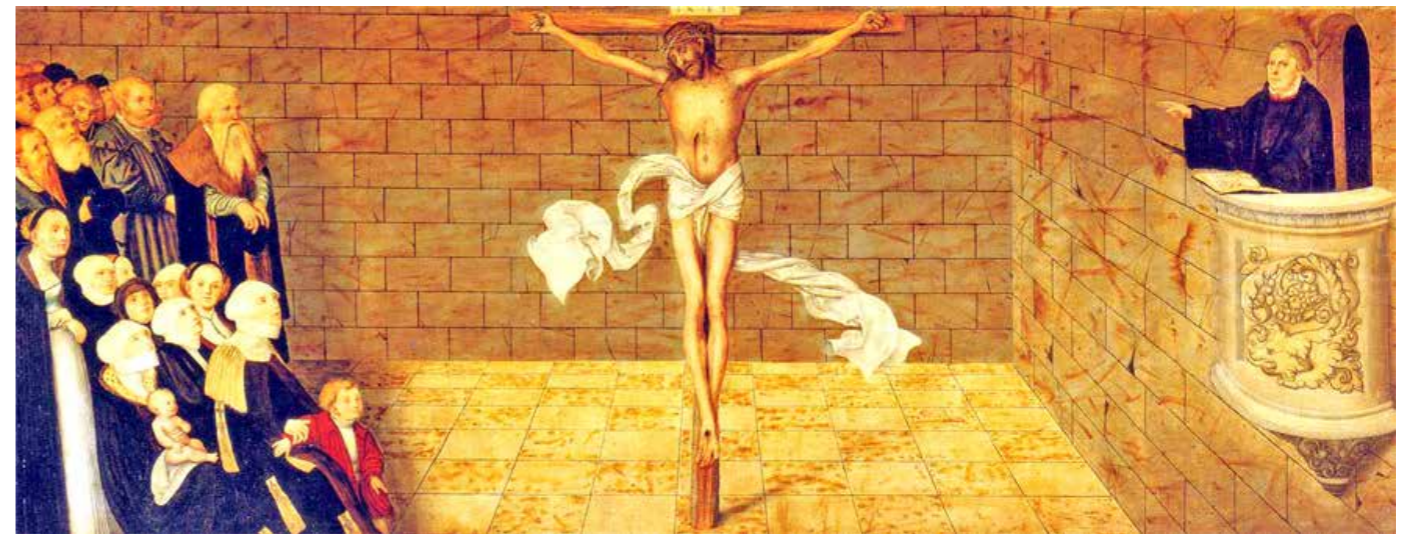
Men en gång blir detta verklighet. Då skall detta förgängliga ikläda sig oförgänglighet. Då skall Guds rikets härlighet uppenbaras och dess innebyggare tillika uppenbaras i härlighet. ”Därför”, skriver Paulus, ”tappar vi inte modet... Ty vår nöd, som varar ett ögonblick och väger lätt, bereder åt oss på ett oändligt rikt sätt en härlighet, som väger tungt och varar i evighet” (2 Kor. 4:16f).

Den härligheten är även du välkommen att dela. I dag firar vi kyrkans nyårsdag och får ta emot ett nytt nådens år från Herren. Han räcker oss i dag detsamma nådens evangelium som tiderna igenom vunnit medborgare för Guds rike. Så lyssna då till Herrens röst, att också du må bli en av dem som hör Sanningen till.

Amen.

Ingemar Andersson

Luther och predikan

Reformationen, en av de mest betydelsefulla händelserna i europeisk historia, innebar djupgående religiösa och kulturella förändringar. I centrum av denna rörelse stod Martin Luther, vars idéer och handlingar utlöste en kedjereaktion som skulle förändra kyrkan för alltid. En av de mest anmärkningsvärda aspekterna av Luthers reformarbete var hans fokusering på predikan som ett centralt element i gudstjänsten. Predikan var inte en ny företeelse under medeltiden, men Luther förde den från periferin till centrum och gav den en ny betydelse. Luthers oerhörda engagemang för predikan förändrade inte bara sättet på vilket troende upplevde gudstjänsten, utan också hur Guds ord nådde ut till folket. I denna artikel kommer vi att utforska den förändrade roll predikan fick under reformationen, Luthers personliga kamp och passion för predikan, samt betydelsen av Guds ord i hans undervisning.

Predikan före reformationen

Under medeltiden hade predikan sin plats, men den var ofta marginaliserad och låg i periferin. Det är viktigt att förstå att predikan inte var en ny företeelse under reformationen. Det fanns redan en tradition av att framföra budskap, och

särskilt dominikanermunkar, kända som ”predikarbröderna,” hade en roll som kringresande predikanter. Dessa predikningar var dock ofta begränsade i sitt innehåll och fokuserade på helgonberättelser, legenders samt ceremonier, snarare än att fördjupa sig i bibliska texter.

Det centrala i gudstjänsten under medeltiden var ofta eukaristin, där prästen stod i centrum och församlingen agerade mer som åskådare i en ritual med lågt deltagande. Det fanns visserligen en viss rituell betydelse, men fokus låg sällan på Skriftens djupare budskap.

Predikans yttre form var ofta underhållningens och handlade om religiösa ceremonier, snarare än att vara en djupgående undervisning av Guds ord. Ett exempel på kraften i predikan under denna tid är Johann Tetzel, en dominkanermunk vars eldiga försäljning av avlatsbrev berörde många, inklusive Martin Luther. Dessa händelser banade väg för en ny syn på predikans potential, en syn som skulle komma att revolutioneras genom reformationen.

Predikans nya roll

Reformationen, ledd av Martin Luther, innebar en radikal förändring av hur predikan betraktades och utfördes inom kyrkan. Luther

betonade predikans centrala betydelse under gudstjänsten och såg den som en direkt länk mellan Gud och församlingen. Luthers idé var att Guds ord och evangeliet skulle nå människor direkt genom predikan. Han insisterade på att predikan skulle baseras på Bibelns ord och fokusera på Kristus och frälsningen. Den rena predikan av evangeliet blev inte bara ett sätt att undervisa, utan också att beröra och förändra människors liv. I en tid präglad av informationsbrist och okunnighet räckte det inte med att låta sitt budskap förmedlas genom tryckta skrifter. För människors själar var en levande och engagerande predikan avgörande. Luther sammanfattade sin filosofi genom att påminna församlingen om vikten av att lyssna: ”Vi tar våra öron i händerna och lyssnar!”

Luthers egen oförtröttliga predikoverksamhet är ett bevis på den stora betydelse som han tillskrev predikan. Han levererade tusentals predikningar under sin livstid, och hans exempel blev en modell för andra reformatorer. Det var inte endast ordets innehåll som var viktigt, utan också det sätt på vilket det levererades: klart, enkelt och riktat till alla människor, från de enklaste bönderna till de lärda. Denna refor-

Jultidning 2024 – julnummer av Lutherskt Församlingsblad utges av Lutherska Församlingen i Stockholmsområdet

Jultidningens redaktion:

Ingemar Andersson, ansvarig utgivare, Tel: 070-441 92 98

Lars Borgström, redaktör, Tel: 073-971 73 21

Omslagsbild: Depositphotos

Layout: Kjell Petter Bakken

Tryck: Booksfactory, Stettin

ISSN: 1103-8845

Webbadress: www.lutherskaforsamlingen.se

E-post: info@lutherskaforsamlingen.se

Swish: 1234992673

Bankgiro: 389-1397

Kontonummer Swedbank: 8327-9, 913003223-9

BIC: SWEDSESS

IBAN: SE3180000832799130032239

matoriska förändring skapade en ny tradition av predikan i kyrkan, där församlingen engagerades aktivt och Guds nåd blev centralt i tron, vilket beredde väg för en djupgående andlig och kulturell förändring i hela Europa.

Luthers passion för predikan

Martin Luthers passion för predikan var en av de starkaste drivkrafterna bakom reformationens framgång. Luthers egna ord och handlingar visade att han betraktade predikan som en fundamental uppgift för att nå ut med Guds ord. Att predika var för honom inte bara en plikt, utan ett kall, genom vilket han kunde dela evangeliets kraft med troende. Trots att Luther kände sig ovärdig och tveksam inför uppgiften att predika, övervann han sina farhågor på grund av sin djupa övertygelse om Guds ords betydelse. Med tiden blev han en mästarelig predikant, vars förmåga att tala direkt till människors hjärtan gjorde hans predikningar inflytelserika.

Luthers förkunnelse kännetecknades av en enkel och direkt stil, vilket gjorde de bibliska budskapen tillgängliga för alla, oavsett bildningsnivå. Han underströk ofta att

predikan bör fokusera på Kristus och frälsningen, betona Guds nåd och rättfärdiggörande tro. Denna tydlighet och fokusering på kärnan i den kristna tron gjorde Luthers predikningar till kraftfulla verktyg för reformationen.

Genom sina postillor, samlingar av predikningar, hjälpte Luther andra präster att predika i evangelisk anda. Hans outtröttliga arbete och tro på predikan som ett medel för att förändra och stärka tron, gjorde att många kom att se honom som en förebild. Luthers passion för predikan bidrog inte bara till reformationens spridning, utan lämnade också en varaktig inverkan på predikans roll inom den lutherska kyrkan och kristendomen som helhet.

Gud talar i predikan

Vad är en predikan? Luther uppmanar till att betrakta predikan som Guds eget ord, vilket Herren talar genom människor till människor. Folk brukar säga: "Om jag bara hade möjlighet att personligen höra Gud tala, skulle jag vara redo att springa till den platsen, även om det var med blodiga fötter." Därför, skriver Luther, "flockades männi-

skor i det förflutna ofta till heliga platser, eftersom de trodde att Maria skulle hjälpa dem där, och därför skyndade de alla dit... Och om någon samtidigt meddelade: 'Men jag känner till en plats där Gud talar och där alla har möjlighet att höra Gud,' – och om jag gick dit, såg och hörde en fattig präst som döpte och predikade där, och någon då skulle säga till mig: 'Här är platsen; här talar Gud med prästens röst, eftersom han frambär Guds ord till dig' – skulle jag säga: 'Jag har blivit lurad! Jag ser bara en präst.' Men lyssna noggrant – för ni har redan Guds ord i kyrkan, i böcker, i era hem, och det är lika säkert Guds ord, för Gud talar verkligen till er här." (LW 22:526–527. 16)

Kanske någon frågar: Varifrån kommer denna övertygelse att en prästs mun kan tjäna som Guds mun? För många kan ett sådant anspråk på auktoritet verka högfärdigt och arrogant. Detta dilemma är lika gammalt som världen. Även Jesus ifrågasattes och man frågade honom: "Vad har du för fullmakt att göra detta?" (Matt. 21:23) Luther chockerade också påven och kejsaren, ja, hela Västeuropa, med Guds ords auktoritet! Den store humanisten

Erasmus uppmanade reformatorn: Kan du inte dämpa dig lite och inte tala med så stor auktoritet? Men Luther såg den frågan som en frestelse från djävulen – för frågan handlade inte om människors tankar och åsikter, utan om Guds ord, vilket har det högsta värdet i himlen och på jorden. Den gudomliga auktoriteten är baserad på Jesu ord, som lär: "Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig, han förkastar honom som har sänt mig" (Luk. 10:16).

Det är här som vi måste förstå allvaret. En pastors uppgift är inte bara att vara en religiös talare, en yrkesman inom sitt område. Med sin dräkt täcker han symboliskt sin egen person, och kommer med en annans auktoritet, inte sin egen. Predikan är nämligen Guds ord, som framförs med den högsta auktoriteten. Pastorn ska se till att det som predikas verkligen är Guds ord. Luther skriver varnande: "Det finns ingen större ondska på jorden än en falsk pastor. Han är den mest ondskefulla människan på jorden – inte någon tjuv, mördare eller syndare i hela världen är lika ond som den predikant som styr Gud

i Ordet, ...och leder människor till helvetets djup med sina förvrängda predikningar" (WA 47:454). Så allvarligt är det med predikan.

Men viktigast att komma ihåg är att till predikan är många underbara löften kopplade. Den ger en fast och pålitlig grund för Guds ord. Den är Andens och livets ord. Predikan för fram Kristus och hans frälsande kraft. För precis som Kristus kom till syndare för länge sedan, sker samma sak i nuet genom predikan. Genom predikan kommer Kristus och förlåter, rättfärdiggör, syndaren. Därför får ingen predikan utelämnas eller ignoreras Kristus, som är den sol som lyser upp allt annat.

Avslutning

Avslutningsvis är det viktigt att understryka att reformationen inte bara innebar ett genombrott för boktryckandet. De stora bibelöversättningarna och deras spridning, öppnandet av skolor och bibliotek, bekämpandet av analfabetism och så vidare – allt detta måste vi naturligtvis hålla i åtanke när vi tänker på reformationens återvändande till Guds ord. Men historiskt sett bör vi ändå betrakta reformationen först och främst som

en rörelse, vars centrum utgjordes av predikan av Guds ord, vilket nådde och tände massorna, och som spred det förnyade evangeliets eld och budskap vida omkring.

Hur betydelsefull den tryckta litteraturen än var, mötte de flesta människor ändå Kristi frälsande evangelium genom muntlig förkunnelse. Alltså genom predikan! Det är något som ska understrykas i dagens situation och kontext. Mycket tyder på att människor idag, i fråga om bildning och läskunnighet, inte gör framsteg utan snarare går tillbaka... Bokläsning blir allt mindre populärt. Folk går från bokstäver till bilder. Därmed aktualiseras återigen frågan om muntlig retorik och predikan. Kanske är det dags att på nytt överväga och betona predikans oundgängliga roll? Hur ska vi annars få folk att börja läsa Bibeln och andra böcker igen, om inte genom mun till mun-metoden och genom predikningar?

Uģis Sildegs

Kejsar Augustus och barnet i krubban

“Och det hände vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivnas ...” (Luk 2:1). Hans egentliga namn var Gaius Octavianus, och han föddes i Rom år 63 f.Kr. Han kom till makten efter sin morbror Julius Caesars död, och den romerska senaten gav honom titeln ”Augustus” (”den upphöjde”, ”den majestätiske”). Detta markerade slutet på den romerska republiken – Augustus blev den första romerska kejsaren, i ett nytt kejsardöme. Han regerade enväldigt i 45 år (31 f.Kr. – 14 e.Kr.), en tid präglad av framsteg och fred inom Romarriket, som tidigare hade slitits itu av långa krig. Nu inleddes Pax Romana (”den romerska freden”), en period på tvåhundra år av relativt fredliga förhållanden.

Augustus var världens mäktigaste man. Romarriket omfattade vid den tiden nästan hela området runt Medelhavet, från Spanien och de brittiska öarna till Iran, från Tyskland till Nordafrika. Kejsaren såg till att skapa ordning i sitt rike. Han lät bygga ett nätverk av hållbara vägar med ett officiellt kurirsystem, etablerade en stående armé, utvidgade riket genom militära erövringar, reformerade det romerska skattesystemet och samlade in enorma rikedomar från provinserna. Augustus var mycket välvilligt inställd till judarna och bekostade bland annat personligen två dagliga offer i templet i Jerusalem.

Han skrev en redogörelse (som

har bevarats) över allt han uppnått, och vid sin död år 14 e.Kr. förklarades han av senaten som en gud – dvs. värd att tillbes av romarna. Den åttonde månaden i den romerska kalendern fick sitt nya namn – augusti, efter den store kejsaren. Hans adoptivson Tiberius tog över tronen och var kejsare vid tiden för Jesu död och uppståndelse.

Augustus fra Prima Porta, statue i Chiaramonti-museet, Roma

När den mäktige kejsar Augustus utfärdade påbudet att alla invånare i hans väldiga rike skulle skattskrivnas, var det för att få en översikt över hur mycket skatt som kunde krävas in. ”Alla gick då för att skattskrivna sig, var och en till sin stad”, eftersom alla måste lyda kejsaren, även Josef från Nasaret, av Davids hus och släkt, och hans trolovade Maria, som vän-

tade barn. Utan att vara medveten om det blev Augustus, med sina planer och befallningar, ett redskap för Guds långt större och viktigare plan – att ge världen en Frälsare, den utlovade Messias. Gud styrde händelsernas gång, allt skedde så att det ord skulle uppfyllas som Herren talat genom profeten Mika, om att Fredsfursten skulle födas i Davids stad.

I lilla Betlehem, i en obetydlig avkrok av Romarriket, kom Guds Son till jorden som människa. Där hyllades världens Frälsare, Konungarnas Konung, av änglar och tillbads av herdar i ett fattigt stall. I vår tid är årets åttonde månad fortfarande uppkallad efter kejsar Augustus, men det väldiga Romarriket har för länge sedan gått under. Barnet i krubban i Betlehem är nu långt mer berömt och viktigare för oss än någon kejsare som någonsin har levt. Detta beror på att Jesus vann en seger som är långt större än någon militär seger och lämnat efter sig ett arv som är mycket rikare än alla jordens skatter och rikedomar. Genom sitt liv, sin död och sin uppståndelse har Han gett oss en evig fred.

Tor Jakob Welde

Ordet blev kött

De första orden i Johannesevangeliet lyder: *”I begynnelsen var Ordet”*. Den stora frågan här är förstås: Vad eller vem är *”Ordet”*? När vi läser vidare så tar vi reda på att *”Ordet var Gud”*. Då kan det inte bara vara fråga om ord på ett papper. Vers 14 bekräftar detta: *”Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning.”* Ifall Ordet har kommit ner till världen, ja då måste det ju vara en person. Och sedan i vers 17 så identifierar Johannes också för oss vem Ordet är, när han skriver: *”Lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus.”*

Men varför kallas Jesus för *”Ordet”* (även *”Guds Ord”*) i Upp 19:13)? Några menar att Johannes kallar Jesus *”Ordet”* delvis för att fånga de grekiska filosofernas uppmärksamhet, för det fanns filosofer som tänkte sig att *”Logos”* (Ordet) var en princip som styrde över *”Kosmos”* (universum). Det är som att Johannes säger: *”Nu ska jag visa er vem som egentligen är Logos, vem som egentligen styr över kosmos!”*

Syftet med ord är att kommunicera tankar. Ett ord uppenbarar en tanke. Vi tänker många tankar varje dag. Om vi inte säger vad vi tänker på förblir våra tankar fördolda för andra. Men om vi sätter ord på våra tankar så uppenbaras de för andra.

Gud har också velat kommunicera sina tankar med oss. Gud ville inte dölja alla sina tankar och hela sin vilja för oss, utan han ville be-

rätta många av sina tankar för oss och han ville uppenbara en stor del av sin vilja för oss. Och det har han gjort genom sin Son. Sonen uppenbarar Faderns tankar. I kapitel 12 säger Jesus, då till sina motståndare: *”Jag har inte talat av mig själv, utan Fadern som har sänt mig har befallt mig vad jag ska säga och tala”* (Joh 12:49). Jesus talade det som Fadern hade befallt honom. Och det är också sant att Jesus fortsätter att tala till människor än idag, nämligen genom Bibeln, för Paulus skriver i Romarbrevet: *”Alltså kommer tron av predikan och predikan genom Kristi ord”* (Rom 10:17).

Johannes skriver vidare både att *”Ordet var hos Gud”* och att *”och Ordet var Gud”*. Att Ordet var Gud bevisar klart och tydligt Sonens gudomliga natur, medan att Ordet var hos Gud visar å andra sidan att Sonen är en egen person. Med andra ord kan detta användas som bevisställe både för Kristi gudom, samtidigt som det också förklarar något om Treenigheten för oss: Det är fråga om olika personer (den enda som inte nämns här är den Helige Ande), men det är ändå fråga om en enda Gudom.

Ett viktigt syfte med Johannesevangeliet överhuvudtaget, var att försöka motbevisa dem som antingen förnekade att Jesus var sann Gud eller att Jesus var sann människa. Därför är Johannes väldigt noga helt från början av sitt evangelium att faktiskt bevisa att Jesus var både sann Gud och sann människa: *”Ordet var*

Gud” och *”Ordet blev kött och bodde bland oss”*.

Är det en lära som särskilt har ifrågasatts genom tiderna så är det verkligen läran om Kristi gudom, och den började ifrågasättas väldigt tidigt, redan på aposteln Johannes tid. Ja, egentligen redan på Jesu tid, för som vi kan se i Johannesevangeliet så behövde Jesus själv försvara sanningen om sin egen gudomlighet i diskussioner med fariseer och skriftlärdar (kapitel 5, 6, 8 och 10).

”Han var i begynnelsen hos Gud.” Johannes är nästan övertydlig här. Han har ju redan sagt att *Ordet var i begynnelsen* och att *Ordet var hos Gud*. Men han är så noga att han till och med vill påpeka att *Ordet var i begynnelsen hos Gud*.

Ordet har alltså hela tiden varit hos Gud, ända från början. Kan det bli tydligare? Ifall motståndarna vill förneka vad aposteln Johannes säger så ska det åtminstone inte bero på att Johannes har varit otydlig. Och samma sak kan man egentligen säga om hela Bibeln i allmänhet: Ifall människor vill förneka vad Bibeln säger så kan det åtminstone inte bero på att Bibeln har varit otydlig. För en av Bibelns egenskaper är att den är väldigt klar och tydlig: *”Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig”* som det står i Psaltaren (Ps 119:105). Den är så klar och tydlig att ett litet barn kan förstå dess budskap: *”När dina ord öppnas, ger de ljus och förstånd åt enkla människor”* (Ps 119:130).

”Allt blev till genom honom, och utan honom blev ingenting till av det

som är till.” Även här är Johannes nästan övertydlig. Det hade egentligen räckt med att säga *”allt blev till genom honom”*. Men Johannes vill verkligen pränta in sanningen att Ordet har skapat allt, så han säger också: *”utan honom blev ingenting till av det som är till”*. Paulus säger något liknande i Kolosserbrevet:

”allt är skapat genom honom och till honom. Han är till före allt, och allt hålls samman genom honom” (Kol 1:16b-17).

Men vi kan kanske bli lite förvånade över att läsa att Sonen är Skaparen, för i trosbekännelsen så bekänner vi ju *Fadern* som Skaparen, medan vi bekänner Sonen som Frälsaren och sedan den Helige Ande som Helgaren – om vi ska sammanfatta den som Luther gör i den stora katekesen. Men att Fadern är Skaparen, det utsluter inte att Sonen också kan vara Skaparen. Jesus säger i kapitel 5: *”Vad Fadern gör, det gör också Sonen”* (Joh 5:19). Den treenige Guden består av

tre personer, men dessa tre samverkar alltid och gör samma saker, eftersom de tillhör en enhet eller en Gudom. Däremot så får vi samtidigt också förknippa de tre olika personerna med olika gärningar – skapelsen, frälsningen, helgelsen – för Bibeln uppenbarar särskilt Fadern som Skaparen, särskilt Jesus som Frälsaren och särskilt den Helige Ande som Helgaren. Det blir rätt så länge vi inte säger att det är *endast* Fadern som är Skaparen (osv.).

”Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma in i världen.” Här i vers 9 sker det något väldigt spännande. Det sanna ljuset, Ordet som var i begynnelsen hos Gud, han som är från evighet, skulle nu komma in i världen! Gud har alltså inte bara skapat världen för att sedan lämna den utan att bry sig hur det skulle gå med den i fortsättningen. Nej, för det första har Gud visat upprepade gånger genom Gamla Testamentet att han har tagit hand om sitt folk. Och för det andra, så sände han alltså sin Son, det sanna ljuset, till världen. Det sanna ljuset kom till världen för att övervinna mörkret.

Han är det *sanna* ljuset. Det finns också andra ljuskällor, men Jesus är det *sanna* ljuset. Ljuset över alla andra ljus. Ljuset som verkligen kan hjälpa oss med vårt största problem: Att ta oss ut från det andliga mörkret som skiljer oss från Gud.

Vers 14 är höjdpunkten i Johannesprologen: ”Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning.” Att ”Ordet blev kött” kan vi också läsa som: ”Och Gud blev människa”, för Ordet är Gud, som vi redan har läst.

Tänk det: Den självaste Guden – som är hög och upphöjd, som råder över himmel och jord – kom själv ner till jorden. Detta budskap är det mest unika med kristendomen. Många nu för tiden brukar hävda att världens religioner är väl inte så olika ändå – de kanske rentav har samma huvudbudskap? – och att det därför inte spelar så stor roll vilken religion man väljer. Och de har faktiskt rätt i att *många* religioner påminner om varandra, däremot så finns det *en* som inte påminner om de andra. För vad många inte inser är att kristendomens huvudbudskap är radikalt annorlunda än de övriga. För vad vi ser här i Joh 1:14 och i Nya Testamentet är att Gud kommer ”ner” till oss människor för att frälsa oss, snarare än att

vi människor ska komma ”upp” till Gud för att frälsa oss själva. Detta är ett helt annorlunda budskap än man får höra från övriga religioner, som menar att människan själv på något sätt måste blidka Gud med gärningar eller offer, och på så vis förtjäna välsignelser från sin gud eller sina gudar som en belöning.

Genom att komma till jorden

Sonen uppenbaras som HERRENS ängel i Gamla Testamentet och som Jesus Kristus i Nya Testamentet, som den utsände budbäraren.

ödmjukade Gud sig själv. Sonen gjorde sig själv liten och steg ner till oss människor på jorden. Han tog en tjänares gestalt, som det står i Filipperbrevet: ”Han var till i Guds gestalt men räknade inte jämlikheten med Gud som segerbyte, utan utgav sig själv och tog en tjänares gestalt och blev människan lik” (Fil 2:6-7a).

Det finns också ett särskilt ord som uttrycker att Gud blev människa, och det är *inkarnationen* (”förköttsligande”, ”människoblivande”). Men inkarnationen innebär inte att Sonen *förvandlades* från Gud till människa, utan det innebär istället att Sonen nu hade två naturer: En gudomlig natur och en mänsklig natur. Han är sann Gud och sann människa. Men hans två naturer innebär inte att han blev två personer. Nej, han är én person med två naturer.

Jesu två naturer är något som behandlas grundligt i den athanasianska trosbekännelsen, den sista av våra tre trosbekännelser (den apostoliska, den nicenska och den athanasianska). Den athanasianska

trosbekännelsen handlar mest om Treenigheten, men också en hel del om Kristi två naturer. Vi kan läsa några rader: ”Gud är han av Faderns natur, född före tidsåldrarna, och människa är han av moderns natur, i tiden född. Fullkomlig Gud, fullkomlig människa, med förnuftig själ och mänsklig kropp. ... Och fastän han är Gud och människa, är han dock inte två utan en Kristus. En, dock inte så, att Gudomen förvandlats till människonatur, utan så, att människonaturen upptagits i Gudomen.”

När det står att Ordet ”bodde bland oss” så skulle detta lika gärna kunna översättas ”tältade bland oss”. Detta anspelar på israeliternas tid i öknen när Gud uppenbarade sig för dem i ett tält – i tabernaklet – som de hade med sig. Detta ersattes så småningom av templet i Jerusalem när förbundsarken fick flytta in i det (1 Kung 8). Guds uppenbarelse tältade bland israeliterna under Gamla Testamentet och så även alltså under Nya Testamentets tid, genom Jesus Kristus, Sonen.

Sonen uppenbarar Guds Ord och vilja för människor. Och detta gör han faktiskt inte bara i Nya Testamentet, utan också i Gamla Testamentet. I Gamla Testamentet uppenbarade han sig som ”HERRENS ängel”, alltså som Guds utsände budbärare, som talade till människor vid flera tillfällen. Det mest kända exemplet är när han talar till Mose genom den brinnande busken. Då kan vi läsa i början av berättelsen: ”Där uppenbarade sig HERRENS ängel för honom” (2 Mos 3:2). Men i fortsättningen så står det helt enkelt att *HERREN* eller *Gud* talade till Mose. Alltså är HERRENS ängel Gud själv, och samtidigt en egen person, precis som Johannesprologen lär oss att ”Ordet” är (vers 1). Alltså förstår vi att HERRENS ängel måste vara Sonen. Sonen uppenbaras som HERRENS ängel i Gamla Testamentet och som Jesus Kristus i Nya Testamentet, som den utsände budbäraren. Jesus påpekade

flera gånger att det som han sade var från Fadern: ”Det jag talar, talar jag därför så som Fadern har sagt mig” (Joh 12:50; se även 8:38; 14:10).

Att Sonen uppenbarar Faderns vilja och att Jesus är Guds budbärare innebär dock inte att Jesus själv skulle vara mindre Gud än Fadern. Nej, för i honom ”*bor gudomens hela fullhet i kroppslig gestalt*” som Paulus skriver i Kolosserbrevet (Kol 2:9). Johannes fortsätter också att vittna om Kristi gudom: ”Och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern”. Ifall någon har Faderns härlighet så kan det inte innebära något annat än att den personen själv är Gud.

Jesus är den ”Enfödde” (Joh 1:14; 1:18; 3:16; 3:18; 1 Joh 4:9). Namnet ”den Enfödde” används mer sällan i Bibeln än namnet ”Guds Son”, som ju nästan betyder samma sak. ”Guds Son” använder Bibeln på många ställen för att vittna om hans gudomlighet (Rom 1:4). Ordet ”enfödd” uttrycker två saker. För det första uttrycker det att han är Guds *ende* Son, Gud har inga fler. Vi som tror på honom kallas visserligen ”Guds barn”, men det är vi på ett helt annat sätt än

Guds *enfödde* Son. För vi står under Sonen, och vi ska ära honom på samma sätt som vi ärar Fadern (Joh 5:23).

För det andra uttrycker ”enfödd” att han är *född* av Fadern. Exakt hur det gick till får vi inte veta av Skriften, men den är ändå tydlig med att lyfta fram denna sanning, särskilt här i Johannesevangeliet, men också i Psaltaren, i den messianska andra psalmen, där Fadern säger till Sonen: ”Du är min Son, jag har fött dig i dag” (Ps 2:7). Detta bibelställe citeras i Hebreerbrevet för att bevisa att Sonen är större än

änglarna (Hebr 1:5): ”Till vilken av änglarna har Gud någonsin sagt: Du är min Son, jag har fött dig i dag?” Så även denna sanning, att Sonen är född av Fadern, använder Bibeln för att upphöja Sonen som större än alla andra, till och med änglarna.

Vers 14 uttrycker det faktum att Sonen har två födelser, för här står det både att han är ”den Enfödde” och att han ”blev kött”. Han blev född av Fadern *från evighet* och han blev född av jungfru Maria *i tiden*. Han är både Guds Son och Marias son. Den första födelsen innebär att han har en gudomlig natur. Den andra födelsen innebär att han har en mänsklig natur. Han är därmed både sann Gud och sann människa i en person. Och det behövde han vara – det var helt nödvändigt för att frälsa oss. Han behövde å ena sidan vara sann Gud för att kunna leva ett fullkomligt liv i vårt ställe och å andra sidan behövde han vara sann människa för att kunna lida, blöda och dö i vårt ställe. ”När tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt” (Gal 4:4-5).

”Och han var full av nåd och sanning.” Här har vi en sammanfattning av Jesu ord, hans undervisning, det som han uppenbarar från Fadern. Men det är inte bara en sammanfattning av hans ord, för hela hans liv var fullt av nåd och sanning.

Jesus var full av *sanning*. Det fanns aldrig någon lögn i hans ord eller tankar. Därför inledde han ofta med att säga: ”Jag säger er sanningen.”. Eftersom Jesus är full av sanning kan vi lita på att han verkligen är sann Gud. Hade det funnits så mycket som en enda felaktighet eller en enda lögn hade vi inte

kunnat lita på att han är Gud själv. Men hur kan vi då veta att Jesus faktiskt talade sanningen hela tiden? Ett tydligt bevis på detta är att allt som han hade förutsagt skulle ske faktiskt gick i uppfyllelse, till exempel hans förutsägelser om hans lidande, död och uppståndelse.

Jesus var full av *nåd*. ”Nåd” är ett sådant ord som vi säger ofta och använder mycket, men kanske utan att så ofta stanna upp och fundera över vad det egentligen betyder. Guds nåd är hans barmhärtiga inställning till oss människor. Samtidigt är hans nåd också vad han *gör* för oss och *ger* oss: hans oförtjänta kärlek till människor, när han ger oss syndernas förlåtelse och evigt liv som en gåva. Att nåden är oförtjänt innebär att vi människor inte har förtjänat att få den från Gud genom våra gärningar. Gud ger sin nåd till oss trots att vi saknar rättfärdighet och trots att vi har synd. Nåden har sin grund i det som Jesus Kristus kom till världen för att göra: Han levde ett rättfärdigt liv för att ge oss sin rättfärdighet och han led och dog på korset för att ta bort våra synder. Och detta är vad vi menar när vi säger att Gud är oss nådig ”för Kristi skull”.

”Ordet blev kött”. Kristendomens huvudbudskap är alltså radikalt annorlunda än alla andra budskap. Tack och lov!

Bjarte Edvardsen

När tiden var inne

Gud har en kalender som håller tiden. Redan länge i förväg prickade Han in när det var dags att Frälsaren skulle födas. Han bestämde också vem som skulle föda det lilla barnet som vi firar under julen. När tiden var inne för henne att föda var hon på precis rätt plats – även om vi tycker att platsen, med djuren som åskådare, var för simpel för en kunglig Son.

Och Gud gav i uppdrag åt sin stora änglakör att framföra en julkantat för några herdar, som knappast hade varit på konsert tidigare. En av körmedlemmarna framträdde med ett soloparti: "I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren." Och sedan brast änglakören ut i en jubelkör som aldrig kan överträffas av någon jordisk kör, inte ens när den framför Händels mäktiga oratorium Messias.

De skriftlärda i Jerusalem blev överraskade när kung Herodes frågade var Messias skulle födas. Kanske de hade glömt vad profeten Mika hade förutsagt redan mera än 700 år tidigare? De påminde nu kungen, att det i Betlehem skulle födas en som skulle härska över Israel, en vars ursprung är före tiden, från evighetens dagar.

Skulle inte tiden ha varit lämpligare om kungen hade varit en troende kung, en som hade kommit för att tillbe detta barn som föddes i så enkla omständigheter, och sett till att det fick drägliga förhållanden? Nu föddes barnet till en fientlig värld, där det redan under sina första månader av sitt liv måste fly till ett främmande land.

Nej, Gud kunde använda också en ond kung för sina syften. Han kunde använda sig av främmande makter och deras agenter. Han som dömde Jesus till döden har fått sitt namn inskrivet i vår trosbekännelse. Också i dag genomför Gud sin plan när tiden är inne. Vi tänker kanske inte på att de världsledare som bedriver så mycken ondska i dag också har fått sin fullmakt av Gud. Gud har allt i sin hand, och alla ska fullgöra Hans plan.

Aposteln Paulus berättar varför Jesus måste födas under så svåra förhållanden. I Gal 4:4f skriver han:

När tiden var inne sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen.

Se på bilden! Där ser du denna mening mitt i avsnittet som handlar om hur Gud sände Jesus som vår ställföreträdare. Bilden uttrycker en kiasm: en litterär figur som ofta används i Bibeln, där den första delen spegelvänds i den andra delen. Här är den ett uttryck för "det saliga bytet".

Jesus måste i allt bli som vi. Hans jordiska föräldrar måste offra ett par fåglar för att lösköpa sin förstfödde enligt Mose lag. Han lät Johannes döpa sig tillsammans med syndare, för "det är så vi ska uppfylla all rättfärdighet". Han måste bli frestad i allt som vi, Han måste gå in i alla faror och lidanden, i alla umbäranden och i all svaghet. Han stod inte över lagen, Han gjorde inte stenar till bröd när Han var hungrig, Han steg inte ner från korset när Han blev oskyldigt dömd till döden och korsfäst. Vi var slavar under världens makter, men Han lät sig bli som en slav. Det måste Han göra för att friköpa oss som stod under lagen.

Allt det här fanns i Guds kalender. Allt gick enligt plan, och inte som det så ofta går för världens mäktiga. Gud har ändå låtit det vara dunkelt för oss när det exakta datumet för Kristi födelse inföll. Vi firar den 25 december, som är ett helt möjligt datum. Andra kristna firar händelsen den 7 januari. Det hör till Kristi förnedrings väsen att Han inte har uppenbarat varje detalj om sin födelse för oss. Och med det får vi låta oss nöja.

Han som var Son, alltså Guds ende Son, skulle bli förnedrad och ta på sig vår slavdräkt för att vi skulle få kläs i kungabarns kläder. Han var den ende som hade verklig rätt att arva himmelriket, men Han överlät den rätten till oss i ett saligt byte. Vi har fått bli arvingar till Guds rike.

Denna tidpunkt, när tiden var fullbordad, är den absoluta höjdpunkten i mänsklighetens historia. Därför har vi sedan en lång tid tillbaka räknat vår tid i år efter Kristi födelse (A.D., Anno Domini = i Herrens år). I vår sekulära tid har man börjat använda andra begrepp för att slippa anknytningen till Jesus (t ex CE = Common Era, vår tideräkning). Före Honom såg profeterna fram mot Hans ankomst. De berättade i symboliska bilder

Gal 4:1–7

SLAV UNDER LAGEN

1a Så länge **arvingen** är **omyndig** är det ingen skillnad mellan honom och en slav, trots att han är ägare till allt.

2a Han står under förmyndare och förvaltare **fram till den dag** som hans far har bestämt.

3a På samma sätt var det med oss. Så länge vi var omyndiga **var vi slavar** under världens makter.

4a Men när tiden var inne sände Gud sin **Son**,

5a född av kvinna och **ställd under lagen**,

5b för att friköpa dem som **stod under lagen**

4b så att vi skulle få **söners rätt**.

3b Och eftersom **ni är söner** har Gud sänt i våra hjärtan sin Sons Ande, som ropar: "Abba! Far!"

2b Alltså är du **inte längre slav** utan son.

1b Och är du son är du också **arvinge, insatt av Gud**.

SÖNERNAS FRIHET

hur frälsningen skulle gestaltas. Efter Hans ankomst ser vi bakåt, när apostlarna predikar om att allt nu har fullbordats. Nu har bilderna blivit verklighet.

Fram till vändpunkten i vår tideräkning, när Guds Son fullgjorde sin uppgift att fullborda Herrens löften genom profeterna, hade människor kämpat under lagens stränga krav. Det gammaltestamentliga gudsfolket fick en särskild lag med detaljföreskrifter för att ge en praktisk undervisning om hur Frälsaren skulle komma och uppfylla allt som ingen människa kunde göra. När tiden vände bladet till den nya tidsåldern, blodet hade runnit på Golgata och vår försonare hade uppstått ur sin grav, kunde budet gå ut: Du är inte längre slav, utan Guds barn, och därmed himmelrikets arvinge, insatt av Gud.

Därför är julnatten så central. Därför ska vi hörsamma sångarens uppmaning:

*Nu allt vad mänska heter, kom till denna julfröjd re'n!
Fast icke du är ren och from,
du likaväl är en av dem, som Gud till broder fått.
I himlens arv du har en lott,
så var av hjärtat nöjd!*

*O, stäm nu in med salig fröjd i änglaskarans ord:
Pris, ära Gud i himlens höjd och frid uppå vår jord och människorna välbehag!
Jag sjunger till min sista dag:
Jag är av hjärtat nöjd.*

Ola Österbacka

Flukten til Egypt

Betraktelse over Matt 2,13-18

For de fleste mennesker er som regel julen en fin tid. Det fins så mye å glede seg over, samvær med familie, glade og forventningsfulle barn, god mat og drikke, fest og glede. Og for de troende er julen en gledens høytid. Juleevangeliet står i sentrum og gir oss stor glede: «Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren» (Luk 2,10-11). Ja, budskapet om at Gud sendte sin enbårne Sønn til jorden for at han skulle frelse oss fra alle våre synder, er i sannhet et godt budskap, et virkelig evangelium.

Likevel er ikke alt bare glede og fryd i julen. Også i julen dør mennesker av sykdom, ulykker, vold og krig. I mange familier er det ufred og dårlig stemning. Noen feirer jul i ensomhet, andre i sorg over nære og kjære som har dødt siden forrige jul. For alt det vonde som fyller denne verden, tar ikke slutt selv om det er jul. Og etter at julen er over, vil det for det fleste bety en tilbakevending til hverdagens slit og bekymring.

Årsaken til at det også i julen

fins mye vondt omkring oss, er vår synd. Denne beretningen om da det nyfødte barnet Jesus, han som er Frelseren vår, sammen med sine foreldre måtte flykte til Egypt, viser hvor nødvendig det var at han kom. Allerede som et lite spebarn kom han i stor livsfare på grunn av syndige menneskers ondskap. Allerede som et spebarn var det altså tydelig at hans komme til jorden var helt nødvendig.

La oss tenke litt på hvordan det var den første julen og tiden etter. Gjeterne ute på marken fikk høre et mektig kor av engler som lovpriste Gud og sang: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker som har Guds velbehag» (Luk 2,14). Og de gikk inn til Betlehem og fant barnet i krybben og fortalte Maria og Josef om alt det som var sagt dem om barnet. Deretter dro de tilbake til hverdagen på marken mens de lovpriste Gud for alt de hadde hørt og sett.

En tid etter dette kom de vise menn fra Østen for å tilbe kongen som var født. Som vi vet, dro de først til Jerusalem for å finne ham. «Vi har sett stjernen hans gå opp, og

vi er kommet for å hylle ham,» sa de (Matt 2,2). Men i Jerusalem fikk de beskjed om at Messias skulle fødes i Betlehem. Derfor dro de til Betlehem mens de fulgte stjernen helt til den ble stående over det stedet der barnet var. «Da de så stjernen, ble de fylt av jublende glede» (Matt 2,10).

Men i Jerusalem var kong Herodes blitt urolig, «og hele Jerusalem med ham». Hadde han fått en konkurrent til tronen? De vise mennene hadde jo sagt at det var en konge som var født. Det ville han ikke ha noe av. Herodes var en maktsyk og mistenksom despot, og som alle andre diktatorer som har funnes og fins i denne verden, var han livredd for å miste makten. Derfor ble han rasende og sendte ut folk for å drepe alle guttebarn i Betlehem og omegn som var to år eller yngre. Så den lille byen Betlehem hvor englene hadde forkynt det herlige gledesbudskapet om Frelseren som var født, var brått blitt til et sted hvor mennesker opplevde stor sorg og gråt bitre tårer.

«I Rama høres skrik, gråt og høylytt klage: Rakel gråter over barna sine og vil ikke la seg trøste. For de er ikke mer.» Evangelisten Matteus

siterer her fra Det gamle testamentet (Jer 31,15), noe han ofte gjør for å vise hvordan profetiene er blitt oppfylt i Kristus. Rama befant seg ca. en halv mil nord for Jerusalem. Der ble de israelittiske fangene samlet før de skulle føres i fangenskap til Babylon i 587 f. Kr. Rakel var Jakobs mor, en av Israels stammødre. Rakels grav lå for øvrig i nærheten av Rama. Hun gråt fordi fangenskapet i Babylon var Guds straffedom over folket på grunn av deres frafall fra Herren. Rakel var et bilde på alle israelittiske mødre som gråt over sine barn, Israels barn, som gang på gang hadde falt fra Herren og vendt seg til avgudene. Og hun står som et bilde på alle mødrene i Betlehem som sørget over tapet av sine små guttebarn på grunn av en grusom herskers syndige maktsyke.

Men Gud ville ikke at den nyfødte Frelseren skulle dø nå. Tiden var ennå ikke inne til at han skulle gi sitt liv i løsepenge for verden. Han ble født for å dø, men han skulle først utføre den gjerning som Gud hadde sendt ham for å gjøre. Derfor ble hans jordiske far Josef varslet av en Herrens engel i en drøm om at

han måtte ta meg seg barnet og barnets mor og flykte til Egypt. Der skulle de bli til de fikk ny beskjed. «For Herodes kommer til å lete etter barnet for å drepe det,» sa engelen til Josef. Og Josef gjorde som engelen sa. «Han sto da opp, tok barnet og moren med seg og dro samme natt av sted til Egypt.»

Ja, for Josef visste hvem Marias barn var. Det hadde engelen fortalt ham før han ble født. «Barnet som er unnfanget i henne, er av Den Hellige Ånd,» hadde engelen sagt (Matt 1,20). Med andre ord, gutten var Guds Sønn. Ja, Josef hadde også fått vite hva dette barnet skulle gjøre: «Du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder» (Matt 1,21). Og Josef hadde vært til stede i stallen da gjeterne kom og fortalte hva som hadde hendt ute på markene og hvilket fantastisk budskap engelen hadde gitt dem om dette barnet: «Han er Kristus, Herren!» (Luk 2,11). Josef hadde også vært i tempelet da den gamle Simeon tok barnet i sine armer og lovpriste Gud: «Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred, slik som du har lovet. For mine øyne

har sett din frelse ...» (Luk 2,29). Og sist, men ikke minst, Josef var der da de vise menn kom den lange veien helt fra Østerlandet for å hylle kongen som var født og gi ham de kosteligste gaver.

Derfor gjorde Josef som engelen sa. Han flyktet til Egypt med sin hustru og nyfødte sønn. Flukten til Egypt var på mange måter et forvarsel om hva som ventet Frelseren vår og hvordan livet hans på jorden skulle bli. Helt fra begynnelsen av måtte han lide trengsler og nød. Ikke en gang blant sitt eget folk var han trygg. For han kom ikke til jorden for å la seg tjene og herske over menneskene, men for selv å tjene og bli den minste av alle. Han skulle bære alle våre sorger og all den dype nød som synden har forårsaket. Så dypt måtte han ydmyke seg fordi han var kommet for å frelse oss fra våre synder.

Ja, Jesu fornedring var en helt nødvendig del av hans frelsergjerning for oss. For om han ikke hadde fornedret seg selv og blitt lydlig til døden, ja, døden på korset (Fil 2,8), hadde ikke vi blitt frelst. Han hadde ikke kunnet ta skylden for alle våre

synder på seg og sone straffen for dem. Vi hadde fortsatt måttet bære hele vår tunge syndebyrde selv.

Men Guds Sønn steg ned til vår urolige og syndige jord hvor det fins så mye ufred og strid mellom folkene. Allerede som et lite barn måtte han flykte fra grusomme herskere. Jesus fikk virkelig føle hva det vil si å være flyktning. Han fikk selv erfare hva det vil si å være et svakt lite menneskebarn på flukt i en urolig og utrygg verden.

Beretningen om flukten til Egypt lærer oss altså om vår Frelsers dype fornedring. Samtidig lærer den oss at Gud fortsatt har kontrollen. Selv mektige herskere må en gang dø. De får regjere og herske bare så lenge Gud tillater det. Kong Herodes døde, og Josef og Maria og det lille barnet kunne dra tilbake til Israels land. For en Herrens engel sa til Josef i en ny drøm: «De som ville ta livet av barnet, er døde» (Matt 2,20).

På samme måte som den nyfødte Jesus ble født inn i en urolig verden, lever også vi i en utrygg og urolig verden. Og vi tenker på alle de små barn og alle mødre og fedre som

virkelig befinner seg i stor nød og utrygghet, mange av dem på flukt fra krig og sult og nød. Vi ber også denne julen om at Gud må se i nåde til dem, at han må hindre alle grusomme herskeres planer og stoppe dem i deres maktmisbruk og voldsutgytelser. Bibelen sier at så lenge denne verden består, vil det aldri bli slutt på krig og nød, for menneskelig ondskap tar ikke slutt før Jesus kommer igjen på den siste dagen for å skape en ny himmel og en ny jord der rettferdighet bor. Da skal kong Herodes og alle ugudelige herskere måtte stå til ansvar for sitt maktmisbruk, for alle lidelser og trengsler de har påført befolkningen.

Det er en stor trøst og styrke for oss å vite at vår nådige himmelske Far har all makt i himmel og jord og styrer alle ting til sine barns beste. Uansett hva som skjer, vet vi at han kan vende alt til det beste for oss. Likesom han bevarte den lille familien som måtte flykte til Egypt, fra nød og fare, har han lovet at han også skal beskytte sin flokk av troende. Han skal holde sin vernende hånd over oss. Selv om vi må gå gjennom mange trengsler i denne verden, har

han lovet at vi skal få vende trygt tilbake til vårt rette hjemland, den himmelske herligheten hjemme hos Gud.

Beretningen om flukten til Egypt viser at julen også har en mørk side. Og slik er det jo også for oss. Selv om vi gleder oss over Frelseren som er født og synger våre glade julesanger, blir vi daglig påminnet om at vi fortsatt befinner oss her nede på denne syndige jord. Og vi ser hvor mye vondt vår egen synd har forårsaket både i vårt eget liv og i andres liv. Derfor er det vår aller største trøst å vite at det var nettopp til denne syndige jorden, nettopp til oss syndere, Frelseren kom. Han kom til deg og meg. Og dette fyller oss med en stor glede og takknemlighet. Jesus ble født for å lide og dø – for å dø for deg og meg!

Egil Edvardsen

"Ett tecken som väcker motstånd"

"Och Simeon välsignade dem och sade till Hans mor Maria: 'Se, Han är satt till fall och opprättelse för många i Israel, och till att vara ett tecken som väcker motstånd. Också genom din själ ska det gå ett svärd. Så ska många hjärtans tankar uppenbaras'" (Luk. 2:34–35).

Jul är den tid på året når vi förväntas vara artiga och trevliga. Jag har levt tillräckligt länge i norra delen av USA för att veta vad detta innebär: trevlig betyder icke-konfrontativ. Det betyder att undvika det som är otrevligt. Det betyder att vara väluppfostrad och tolerera olikheter. Det betyder att sätta åsiktsskillnader åt sidan genom att förenas under en bred allmän konsensus. Är inte detta riktigt? Och är det inte trevligt att vara snäll?

Men Kristi födelse är faktiskt en mycket kontroversiell händelse. Gud blev människa. Somliga skyndade till Honom, hävdade att Han var deras Frälsare från synden, förtröstade på Honom för det eviga livet och dyrkade Honom både privat och offentligt för återstoden av deras liv. För dessa blev Kristusbarnet till opprättelse. Andra skulle vända sig bort från Honom, förakta Hans anspråk, avfärda Hans löften, inte anse Honom vara mer betydelsefull i deras liv än en dekoration i julgranen. För dessa blev Kristusbarnet till fall. Ytterligare

andra skulle bli rasande på Honom, försöka döda Honom och förfölja Honom och Hans följeslagare.

Jesus är Gud kommen i köttet. Han är också ett tecken. Han är ett tecken som väcker motstånd, som Simeon sade. Simeon talade som den helige Ande ingav honom. Jesaja kallade Jesus Fridsfurste, ändå kom Han för att skapa splitting. Detta skedde inte av en tillfällighet. Det skedde av nödvändighet. Kristus och Hans evangelium förnärmade inte de religiösa människornas känslor av en tillfällighet, det var ofrånkomligt att det skulle bli så. Den sanning genom vilken Kristus förenar de troende med varandra, är samma sanning som avskiljer de kristna från världen.

Vad anser du om Jesus? Den frågan ljuder genom alla tider. Vad du anser om Jesus visar vad du anser om Gud. Vad du anser om Gud visar om du tillhör Honom eller om du står under någon annans auktoritet.

Gott och ont är oförenligt. Det är uppenbart. Men vad är gott? Vad är ont? Vem för det godas talan? Vem för det ondas talan? Eller borde vi inte bry oss om sådana detaljer? Kan vi inte bara säga att vi står på Guds sida och det som behagar Honom, utan att närmare precisera vad vi menar?

Nej, vi kan inte hålla oss till något allmänt gott och vara emot något allmänt ont eftersom Guds

ord är mycket specifikt och konkret. Han talar om vad som är gott, och detta är gott därför att Han säger det. Han ändrar inte sin vilja angående vår livsföring p.g.a. någon lära om social trevlighet. Vi behöver få veta vad den verkliga Guden har att säga om de liv som vi faktisk lever. Vi får inte anta att något är riktigt därför att det är så vi gör det. Vi lyssnar till Gud för att få instruktioner om hur vi ska leva. Han talar om för oss att det goda som vi måste omfamna inte finns inom oss. Till skillnad från filosoferna så vägleder Han oss inte genom att säga: "Vad som passar dig är sant." Tvärtom säger Jesus: "Om någon vill följa mig, ska han förneka sig själv." Förneka dig själv! Men om du tror att din utpräglade vänlighet är tillräcklig inför Gud så behöver du undervisning. Jesus tillhandahåller den. Han säger: "Om inte er rättfärdighet går långt över de skriftlärdas och fariseernas, kommer ni aldrig in i himmelriket."

De skriftlärdas och fariseerna var verkligen hengivna religiösa människor. Jesus förnärmade dem. Han var ett tecken rest mot dem och därför angrep de Honom. Han representerade och förkunnade Guds rena lag. Ingen har någonsin predikat lagen som Jesus gjorde. "Ni har hört att det blev sagt..." började Jesus, för att fortsätta: "Jag säger er..." Vem tror du att du är, Jesus?

“Jag” säger er? Borde du inte hänvisa till någon auktoritet någonstans, som rabbinerna, de skriftlärda, fari-seerna och t.o.m. saddukeerna gör? Vad handlar detta “Jag säger er” om?

Detta är Gud kommen i köttet. Han talar. Det är bäst att du lyssnar. Han var förutsagd av profeten Jesaja och vi sjunger om Hans ankomst i den populära adventspsalmen “Kom Jesus, kom Immanuel”. En av verserna i den psalmen lyder: “O kom, o kom, allsmäktig

Gud, som när du gav oss dina bud i eld och moln på Sinai.

Kom nu och gör den fångne fri” Det finns inte två gudar: en som ger oss sin lag och straffar oss när vi är inte lyder den, och en annan gud som förlåter oss våra synder

mot hans lag. Det finns bara en Gud. Denne ende evige Gud är tre gudomliga personer och de tre personerna i treenigheten agerar inte självständigt i förhållande till varandra. Det var den heliga Treenigheten som framträdde för Mose på berget Sinai för att ge honom de tio budorden. Det eviga Ordet, som blev kött i jungfru Marias moderliv, uppenbarade sin lag för Mose på berget Sinai, omkring fjorton hundra år tidigare.

Ordet blev inte kött för att ge oss sin lag. Han behövde inte bli en av oss för att uppenbara för oss hur vi ska leva. Men när Ordet blev kött för att bli vår broder och rädda oss från våra synder predikade Han lagen, som avslöjar våra synder,

och Han gjorde det med kristallisk skärpa: Du ska älska dina fiender och välsigna dem som förbannar dig; om du åtrår är du skyldig till äktenskapsbrott; du ska vända andra kinden åt den som slår dig; du ska leva ödmjukt och får inte försöka hämnas. Jesus kom inte till världen för att döma världen men ändå, paradoxalt nog, förkunnade Han lagens dom med större allvar än någon annan predikant, som någonsin levte.

Jesus föraktar den sorts trevlighets-religion som kräver att vi ger samma värde åt varje religiöst anspråk. Jesus avslöjar med skärpa det mänskliga skräp som framställer sig som fromt, och uppenbarar många hjärtans tankar, precis som Simeon

förutsade. Och Kristi blotta närvaro – Gud med oss – innebär att vi inte kan strunta i Hans ord. Han predikar lagen, som kräver fullkomlighet. Han accepterar inte den legalistiska advokatyrt varmed vissa har byggt upp ett nätverk av regler att hålla sig till, och på det sättet tror sig slippa undan kravet på att i tankar, ord och gärningar vara rena, älska Gud över allting annat och sin nästa som sig själv.

Men fastän Kristi predikande av lagen var anstötlig för den tidens religiösa elit var den förkunnelsen inte det tecken som skulle väcka motstånd. Som Simeon sade skulle Jesus själv vara det tecknet.

Varför? Varför i hela världen skulle någon vilja motsätta sig detta barn? Se på Honom! Han är ett litet spädbarn. Han har kommit för att skänka oss frid, välvilja, gudomlig kärlek och välsignelse, rädda oss från alla våra bekymmer och åstadkomma sann gemenskap med Gud. Han kom frivilligt utan några onda uppsåt. Han vill oss inget annat än gott. Varför är detta så kontroversiellt?

Jesus är helt klart den mest kontroversielle personen i världshistorien, och det finns tre anledningar till det. Det finns tre saker med detta tecken, d.v.s. Jesus, som religiösa människor kommer att motsätta sig intill världens slut.

För det första är Han kontroversiell p.g.a. sin inkarnation. Varför skulle Gud komma som människa? Detta medför svårigheter för oss. Hur kan vi passa in Gud i det fack som vi tänkt placera Honom i när Han gör en sak som denna? Han förenar sig med mänskligheten! Uppenbart är att Han inte ber oss om råd! Vem skulle ha bett Honom om en sådan sak? Vem skulle kunna drömma om att Han skulle göra detta?

Inkarnationen – att Ordet blev kött – är kontroversiell eftersom Gud med denna gör ett klart uttalande: Han förenar sig med mänskligheten för att utträta vad mänsklig-

heten inte kan. Om mänskligheten skulle klara av det, hade Han inte behövt bli människa, eller hur? Nej, det hade Han inte. De som hyllar sina egna förmågor att finna vägen till Gud blir alltså förolämpade av att Gud blev människa för att göra det som de inte klarar.

För det andra är barnet kontroversiellt p.g.a. sitt lidande. Att Gud blev människa är tillräckligt svårt att acceptera. Att Gud blev människa för att lida är helt enkelt motbjudande. Varför var Gud tvungen att lida? Och hur kan Gud lida? Vi håller med om att Gud, såsom Gud, inte kan lida. Men Gud blev ett spädbarn, ett barn, en man, och därmed förenades dessa två naturer i Kristus; en personlig förening mellan Hans gudom och Hans mänsklighet så att vi med säkerhet kan säga, att det inkarnerade Ordet, Gud som blivit kött, lider för oss.

Muslimerna blir mycket förnärmade, arga, vid blotta antydning att Gud skulle bli fastspikad på ett kors och ropa till Gud! Vilken hädelse, säger de. Det stämmer inte med deras uppfattning om hur Gud ska vara och handla.

Nej, tack och lov så stämmer det inte med deras uppfattning. Vår Gud har nämligen bestämt sig för att frälsa syndare från straffet för deras synder, och för att göra det var Han tvungen att inte bara bli en av oss och göra det som vi inte klarade av, utan Han måste också lida straffet för våra synder istället för oss. Detta är ett tecken som väcker motstånd.

Det mest anstötliga med detta barn är dock inte att Han är Gud kommen i köttet. Det är inte att Han lider för oss. Det mest anstötliga med Honom är det mest underbara med Honom. Det tecken som väcker motstånd på det mest ursinniga sätt är att Han ger oss evigt liv helt för intet, utan att begära att vi ska bidra med något överhuvudtaget, ingenting av vår eget, för att få det. Han blir vår broder. Han lyder i vårt ställe. Han lider i vårt

ställe. Sedan ger Han oss den fulla förtjänsten av allt gott som Han gjort, samtidigt som Han tar hela skulden för alla våra synder som vi gjort. Han begär ingenting av oss och ger oss förlåtelse för alla våra synder gratis, helt och hållet från Hans nådefulla gudomliga hjärta. Det är Hans sak att ge det, och Han skänker det till oss ovärdiga syndare. Det är vårt eftersom Han ger det till oss. Vi äger det genom att lita på de ord som skänker oss det. Vi är fullt förlättna för alla våra synder, frälsta från döden, skänkta evigt liv enbart p.g.a. Guds nåd i Kristus, bortsett från något gott som vi gjort eller någonsin kommer att göra. Detta är det tecken som väcker motstånd.

Genom Marias själ skulle det gå ett svärd. Hon skulle få se sin Son lida för hennes frälsning. Hon skulle få se barnet som hon älskade piskat, slaget, fastspikat på ett kors och upphöjt till att dö en fruktansvärd död. Hennes liv skulle skäras av ett smärtsamt svärd.

Maria undervisar kyrkan. Hon lär oss om tron. När hon fick veta att hon skulle bli Frälsarens moder svarade hon Gabriel med att säga: “Låt det ske med mig som du har sagt.” Hon lär oss om lydnad. Hon ser på sig själv som en Herrens tjänarinna och hon underordnade sig sin Herre Jesus, fastän hon var Hans moder. Hon lär oss om lidande. När hon ser sin käre Son lida så lider hon också. Vi lär oss av henne att vi kristna ska bli formade efter Kristi bild.

Han är tecknet som väcker motstånd, och så måste det också vara för Hans trogna kyrka. Men den glädje som Han bringar skänker sötma i allt vårt lidande.

Amen.

Rolf Preus

Förhärliga ditt namn!

(Luk. 2:21)

För många år sedan, när jag läste för konfirmation, fick jag och mina klasskamrater uppgiften att utantill lära oss psalmen "Father, Let Me Dedicate all this Year to Thee," (Fader, låt mig helga detta år åt dig) och sjunga den i kyrkan på nyårsdagen. Jag förstår att detta förmodligen låter övermäktigt för moderna läsare, men på något sätt överlevde jag och mina konfirmationskamrater. Vi blev alla konfirmerade senare. Kanske ännu viktigare så hade vi nytta av disciplinen att lära oss sånger, skriftställen och de olika delarna av *Luthers Lilla Katekes* utantill.

Herrens namn

Märkligt nog har denna speciella psalm följt mig genom åren, lika mycket för dess innehåll som för dess refräng. Innehållet sammanfattar den kristnes utgångsläge vid ett nytt års ingång eller inför vadhelst han än ska företa sig. Allting börjar nämligen i Guds namn och med bön. Med tanke på allt det okända ett nytt år bär med sig finns inget mer passande än att ödmjuka sig inför vår himmelske Fader, gå till Honom i bön genom Hans egen

käre Son och ödmjukt ta sig an de kommande uppgifterna under Hans banér. Som det står i psalmens första vers:

"Father, let me dedicate all this year to Thee, in whatever earthly state Thou wilt have me be. Not from sorrow, pain or care, freedom dare I claim; This alone shall be my prayer: Glorify Thy name."

"Fader, låt mig helga detta år åt dig, var på jorden du än mig ställer, vågar jag inte begära frihet från sorg, smärta eller bekymmer. Endast detta blir min bön: Förhärliga Ditt namn!"

Ja, den kristnes bön vid början av det nya året är att Guds namn ska bli förhärligat under det kommande året, som ges som gåva. Alla psalmens fyra verser avslutas med samma refräng: "Förhärliga ditt namn!" Naturligtvis är nyårsdagen en dag då bibeltexterna riktar vår uppmärksamhet mot detta namn. Gamla testamentets läsning från Fjärde Mosebok lär oss hur prästerna skulle välsigna Herrens folk med Hans namn. Till Guds ära och härlighet lades Hans frälsande namn på folket:

HERREN välsigne dig och bevara dig.

HERREN låte sitt ansikte lysa över dig och vare dig nådig.

HERREN vände sitt ansikte till dig och give dig frid. (4 Mos. 6:24–26).

Ja, tre gånger lades Herrens namn på Hans folk i välsignelsen. "HERREN – välsigne dig och bevara dig." Detta innebär inget annat än att kalla på hela skapelsens Fader som välsignar, beskyddar och uppehåller allt. "HERREN – låte sitt ansikte lysa över dig och vare dig nådig." Detta innebär inget annat än att Gud uppenbarade sig själv och sin nåd mot syndiga människor i Jesus Kristus. "HERREN – låte sitt ansikte lysa över dig och vare dig nådig och give dig frid." Detta innebär inget annat än att den Helige Ande, genom Guds dyrbara Ord leder syndare till kunskap om och tro på Kristus. Ja, man kan tänka på den Helige Andes verk som att Han vänder Guds ansikte mot syndare, även mot dig och mig, så att vi slutligen kan skåda Kristi nåd och barmhärtighet och leva i Hans frid. Vilken underbar text som berättar för oss om vår treenige Guds namn!

Naturligtvis fortsätter dagens evangelietext i samma anda. Idag firar vi ju Herrens omskärelse i kyrkan – åtta dagar efter Hans födelse. Det påpekas ofta att detta var dagen då Kristus spillde sina första offerdroppar blod för oss människor och vår frälsning, då Han tog Guds lag på sina axlar och levde det fullkomliga liv som vi inte kunde leva – hur Han fullständigt uppfyllde lagen, inklusive omskärelsen, i vårt ställe. Dessutom var det också på denna åttonde dag efter Hans födelse som Kristus officiellt fick sitt namn. Naturligtvis hade Hans namn varit känt en tid. Ängeln Gabriel hade gjort namnet känt för Maria före avlelsen, precis som Herrens ängel hade gjort namnet känt för Josef i en dröm. Men enligt judisk sed och Lukas evangelium var det inte förrän denna dag som Guds Son officiellt fick sitt namn som människa. Således skriver Lukas: "När åtta dagar hade gått och barnet skulle omskäras fick Han namnet Jesus, det namn som ängeln hade gett Honom innan Han blev till i sin mors liv" (Luk 2:21).

Med allt detta tal om Guds namn och vår användning av det, är det min önskan att vi idag ägnar lite tid åt att påminna oss om dess bakgrund och betydelse. Vi kan börja med att notera att namn är *personliga*. Det finns en countrylåt som handlar om detta – "My Last Name" (Dierks Bentley), där sångaren berättar hur ett namn sammanfattar och representerar allt en person är – hans rykte, hans heder, hans historia och till och med hans liv. Låten talar om smärtan och ilskan när ett namn smutsas ner, om stoltheten över att veta att ens namn är förknippat med en god sak och, slutligen, stoltheten i att ge ett hederligt namn till sin nyblivna maka. Ja, namn är minst sagt personliga.

Med Guds namn förhåller det sig inte annorlunda. Precis som vi är knutna till våra namn, så har Gud också bundit sig själv vid sitt namn. Att åkalla Hans namn är att åkalla

Gud själv. Att förbanna Guds namn är att förbanna Gud själv. Att dra Guds namn i vanrykte är att smutsa ner Guds bild. Att ignorera Guds namn är att ignorera Guds många storslagna och frälsande gärningar. Ja, Gud har bundit sig själv vid sitt namn. Att bryta mot Hans namn är att förolämpa Gud. Det är personligt.

Hur underbart var det inte i Gamla testamentet när Gud först uppenbarade sitt namn för Mose. Självklart var Gud känd och tillbedd redan innan han mötte Mose vid den brinnande busken. Men det var där, i Andra Moseboks tredje kapitel, som Herren uppenbarade sitt personliga namn för Mose. Detta namn, vanligtvis översatt som HERREN i våra svenska Biblar (men på hebreiska återgivet som *Jehova* eller mer korrekt som *Jahve*), var en speciell välsignelse. Genom att ge sitt namn till Mose och Israels barn etablerade Gud en personlig relation med sitt folk. "Här är mitt visitkort och mitt nummer. Ni vet vem jag är. Ring mig."

Det var vid den brinnande busken som Gud gjorde sin relation med Israels barn personlig. Han sa till Mose att Han hade hört ropen från "mitt folk." "Mitt folk", det vill säga, *Jahves* folk, HERRENS folk. Detta är första gången vi ser att Gud hade lagt sitt namn på sitt folk, och de skulle minnas Honom genom det namnet för evigt (2 Mos. 3:15).

Faktum är att denna identitet som Guds folk skulle bekräftas vid berget Sinai något senare. Precis som vid en vigselceremoni där brud och brudgum förklarar att de tillhör varandra, så förklarades Israel vid Sinai vara Guds folk, och de förklarade Gud som sin Gud. Ungefär så här: "Vill du ta NN till din hustru/man?" – "Ja." En del av förbundet vid denna ceremoni innefattade också själva Gudsnamnet. Vi känner det som det andra budet. "Missbruka inte HERRENS, din Guds, namn." Vad innebar detta för israeliterna? De skulle åkalla Gud i

tillbedjan och lovsjunga Hans namn bland folken (Ps. 105:1). I tider av nöd skulle Hans namn vara på deras läppar (Ps. 50:15). De skulle använda Guds namn när de svor eder. Guds namn skulle användas för att välsigna folket. Slutligen var Hans namn också frälsningens namn. Profeten Joel skrev senare: "Och det ska ske att var och en som åkallar HERRENS namn ska bli frälst" (Joel 2:32). Vilken välsignelse det var att få ta emot Guds namn. Vilken förmån det var för israeliterna att Gud skulle kalla dem "sitt eget dyrbara folk".

Om vi hastigt förflyttar oss fram till nutid, är det inte bara israeliterna i Gamla testamentet som hade förmånen att kallas Guds folk och bära Hans namn. Med Kristi ankomst har evangeliets budskap nått jordens yttersta gränser. Kristus själv befallde sin kyrka att sprida budskapet om Hans ankomst, död och uppståndelse till alla nationer och att döpa dem i Faderns, Sonens och den Helige Andes *namn*. Detta har också nått oss. Även vi har hört evangeliet och blivit döpta i den ende sanne Gudens namn. Vi bär Hans namn ut i världen, vi ber i Hans namn, vi blir välsignade i Hans namn, vi åkallar det, vi tillber det, och många kristna har lidit och dött för det. Därför gäller det andra budet också oss: "Missbruka inte HERRENS, din Guds, namn." Dessutom ber vi i Herrens bön att vi rätt ska ära det namn som har getts oss.

Äras Guds namn bland oss?

I början av detta nya år vore det klokt att erkänna – ja, bekänna – att vi inte ärar Guds namn som vi borde och som vi ska. Faktum är att jag vågar påstå att vi inte ens riktigt vet vad det innebär att hålla Guds namn heligt som vi borde. Luther förklarar det på följande sätt: "Vi ska frukta och älska Gud, så att vi inte förbannar eller svär vid Hans namn eller använder det till vidskepelse, lögn och bedrägeri, utan

åkallar det i all nöd, ber, tackar och lovar.” För de flesta av oss innebär detta: Så länge jag inte leker med ouija-bräden, använder svordomar, skriver ”Herre Gud” i mina text-meddelanden eller använder Guds namn i onödan eller vårdslöst i samtal, så har jag hållit budet och kan gå vidare till det tredje budet. Visst, dessa är aspekter av att hålla Guds namn heligt. Men en så förenklad syn på Guds namn missar Luthers poäng och återspeglar inte heller Skriftens undervisning på ett tillfredsställande sätt. Det är först när vi börjar titta närmare på detta bud som vi ser hur mycket som ingår i Guds namn.

Till exempel, åkallar vi Gud i all nöd? När jag är stressad på jobbet och har svårt att hålla huvudet ovanför ytan, åkallar jag då Guds namn – eller oroar och stressar jag i mitt eget förstånds namn? När du är tyngd av synd och skuld eller sorg och smärta, lyfter du då dina ögon till Gud och finner ro hos Honom, eller blir du avog, tycker synd om dig själv och glömmar eller vägrar att kalla på det namn, där hjälp finns utlovad åt oss? Välsignar du Guds namn och tackar Honom för den mat och de välsignelser som du får varje dag, eller undviker du att lovprisa Honom och glömmar ofta att be vid måltiderna? Ja, lever du ditt liv under din Skapares och Frälsares banér – eller föredrar du att leva under ditt eget banér och i ditt eget namn? Även när vi försöker leva vårt liv under Guds namn – som vi alla fått i det heliga dopet – hur väl lyckas vi? Våra många synder vittnar om frukterna från våra bästa ansträngningar. I tanke, ord och gärning misslyckas vi med att rätt ära Guds namn.

Och detta är bara början. Om vi bläddrar fram några sidor i katekesen till Herrens bön, upptäcker vi mer om Guds namn. Jesus lär oss att vi inte alls kan hålla Guds namn heligt som vi borde. Därför lär Han oss också att ropa till Fadern i Herrens bön. Vi ber: ”Helgat varde ditt

namn”. Luther hjälper oss genom att ytterligare förklara betydelsen av Guds namn och vad det innebär i våra liv genom att förklara den första bönen:

“Guds namn är heligt i sig självt, men vi ber i denna bön, att det ska hållas heligt också bland oss. *När sker det?* När Guds ord lärs rent och klart och när vi som Guds barn lever efter det. Hjälpt oss med detta, käre himmelske Fader! Men den som lär och lever annorlunda än Guds ord lär, han vanäras Guds namn bland oss. Bevara oss därifrån, himmelske Fader!”

Vikten av en sann bekännelse

Luthers förklaring leder oss till ytterligare en punkt vad gäller Guds namn, nämligen att helgandet av Guds namn också innefattar det som lärs och predikas under det namnets banér. Här talar vi om offentligt bekännelse, sann och falsk lära.

Det är ofta så idag att man tror att lära, alltså undervisningen i Guds ord, är en fråga om åsikt. Du har din syn. Jag tror på mitt sätt. Vad är problemet? Det är ingen stor sak om jag tolkar Skriften på ett sätt och du på ett annat! Än sen då? Jag tror en sak om dopet och du tror något annat. Vad gör det om jag tror en sak om prästvigning av kvinnor, homosexualitet, abort, evolution, nattvarden eller någon annan lära som behandlas i Bibeln, och du tror något annat? Det är ju trots allt bara en fråga om åsikt. Det är vad samhället säger – och troligen dina vänner i skolan och dina kollegor på jobbet.

Den verkliga frågan är dock inte vad dina vänner eller CNN (nyhetskanalen Cable News Network) säger. Den verkliga frågan är alltid: ”Vad säger Gud?” När det gäller denna fråga upptäcker vi att predikan och undervisning – att göra teologiska uttalanden – är något mycket allvarligt. Gud varnar upprepade gånger, genom hela Skriften, för falska profeter som säger saker

som Han inte har sagt. Ja, vi varnas för dem som talar i Guds namn och förmedlar ett budskap som inte kommer från Gud. Enkelt uttryckt varnas vi för dem som ljuger och påstår att deras budskap kommer från Gud själv. Det är vad det innebär att tala annat än vad Guds ord lär. Därför är predikan och undervisning en stor sak. När pastorn står i predikstolen och talar till församlingen talar han Guds ord till dem. Om han sprider läror som inte är förankrade i Guds ord, är han skyldig till att ljuga i Guds namn. Återigen, när det gäller Guds namn, är det personligt. Gud tar det på stort allvar – borde inte vi också göra det?

Ja, det är syndigt och fel att i Guds namn säga att evolutionsteorin är sann. Det strider mot Skriftens tydliga ord i både Gamla och Nya testamentet och berövar Gud äran och härligheten i att ha skapat allt ur intet. Det är syndigt och fel att säga att prästvigning av kvinnor på något sätt är acceptabelt. En sådan lära förvirrar kyrkan, förnekar Guds ord och Hans ordning i skapelsen. Det är syndigt och fel att förneka spädbarn dopet, som många kyrkor gör. Återigen bryts Guds ord och spädbarn förvägras det livgivande vattnet genom Ordet. Jag skulle kunna nämna många andra felaktiga läror också, vare sig det handlar om att förneka Kristi närvaro i nattvarden, stödja homosexualitet och samboskap, eller att förneka sanningshalten i Guds ord. Genom sådana läror förknippas Gud med lögn och vår nästa berövas den frälsande sanning han eller hon behöver känna till. Ja, det är syndigt och fel att fästa Guds namn vid en lögn. Det skadar vår nästa och vanäras Gud. Han kommer helt säkert inte att se med mildhet på dem som gör det. Faktum är att Skriften säger det ännu tydligare: Gud kommer inte att hålla den för oskyldig som missbrukar Hans namn. Därför, när vi ber ”helgat varde ditt namn”, ber vi att Satans läror ska bli till intet och att de som tror på eller undervi-

sar dessa saker ska omvända sig från sina synder och bekänna vad Skriften lär. Ja, det är synd att förespråka och bejaka falsk lära – en mycket allvarlig synd.

Men det sträcker sig ännu längre. Det kopplas faktiskt även till kyrkomedlemskap och nattvardspraxis. Att hålla Guds namn heligt handlar också om att ära Guds namn genom den offentliga undervisningen och *bekännelsen* av Hans ord. Vi gör detta när vi bekänner vår tro tillsammans med den kyrka vi tillhör (genom medlemskap) och tar emot nattvarden vid dess altare. Om jag till exempel skulle bli medlem i katolska kyrkan och ta nattvarden där, skulle jag bekänna vissa saker om

Gud och Hans namn. Jag skulle förklara lojalitet till påven, förespråka förbön genom helgonen, godkänna skärselden och bekänna att frälsningen är genom både nåd och gärningar. Att avge en sådan bekännelse strider tydligt mot Skriften och vanäras Guds namn. Det är att falskt säga: detta (påven och allt) är den Gud som har uppenbarat sig i Skriften och det sätt på vilket Han har uppenbarat sig. Återigen, Gud kommer inte att hålla den oskyldig som missbrukar Hans namn. Om jag vore medlem i en sådan kyrka och inte höll med om vad de bekänner och tror, skulle det naturligtvis vara min plikt att söka en kyrka som bekänner Guds ord rätt.

Men när vi bekänner vad Skriften bekänner, när vi lär och predikar det som Skriften lär och predikar, då ges ära åt Guds namn. Rätt lära förhållig och prisar Gud. Det är något gott! Och Guds namn blir allra mest upphöjt genom Guds ords rena undervisning – lagens och evangeliets undervisning i sanning och renhet. Ja, som medlemmar i Evangelisk-lutherska kyrkan bekänner vi just detta. Vi bekänner

inför världen, i enlighet med Guds ord, att vi är fattiga, eländiga syndare. Vi bekänner att vi föddes i synd och inte kan frälsa oss själva, än mindre kallas Guds barn. Ingen ödmjukare bekännelse kan avläggas. Ingen sannare bekännelse kan avläggas. Paulus påminner oss om att Gud äras och ges härlighet när vi uppriktigt bekänner det Han säger i sitt ord – nämligen vår syndfullhet och vår ställning inför

Honom. Ja, det är vad vi bekän-

ner. Vi bekänner att våra liv, gärningar och till och med våra namn inte förtjänar något inför vår himmelske Fader. Guds ord säger oss detta.

Vilket namn förtjänar då något? Guds namn och Hans korsfäste och uppståndne Son, som vi firar idag, är det enda namn som förtjänar allt och betyder allt för oss och för alla som är kristna. Döpta i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn har vi blivit Guds barn och förenade med vår Frälsare Jesus genom trons band. Det var om Honom som ängeln sade till Josef: ”Du ska ge Honom namnet Jesus, för Han ska frälsa sitt folk från deras synder”. Ja, Jesus är den som har åstadkommit vår frälsning. Detta lilla barn skulle växa upp och bekämpa våra fiender åt oss. Han skulle lida på korset och besegra synden, döden och djävulen för oss. Han är den som för oss fullbordade Guds lag helt och hållet – ja, Han underkastade sig till och med lagens krav på omskärelse på åttonde dagen och senare korsfästelsen, så att Guds rättvisa skulle uppfyllas. Han ensam är den som övervann döden genom sin uppståndelse. Därför är

Kristi namn det namn som förtjänar all ära och härlighet.

Än mer, det är genom Hans namn allena som vi har tillgång till Fadern. ”Allt vad ni ber om och begär, tro att ni har fått det, så ska det bli ert” (Mark. 11:24). Vi har löftet att alla som åkallar Hans namn ska bli frälsta. Aposteln Petrus påminner oss om att det inte finns något annat namn under himlen, givet bland människor, genom vilket vi kan bli frälsta. Det är detta namn som vi strävar efter att prisa och ära med våra liv. Det är detta namn som vi strävar efter att hedra med våra ord och genom vår trosbekännelse. Det är detta namn som vi värderar som vår mest dyrbara ägodel och som vi

litar på i alla livets svårigheter under det kommande året, ja, till och med inför dödens ansikte. Ja, Hans är namnet över alla andra namn, inför vilket varje knä ska böjas och varje tunga ska bekänna att Han är Herren.

Varför skulle då vi, som har fått så mycket av detta namn, någonsin vilja fläcka det med våra förbannelser eller svordomar? Varför skulle vi, som är frälsta genom detta namn, någonsin medvetet låta detta namn blandas med lögn eller osanning? Och varför skulle vi be om något annat, nu vid början av det nya året, än att detta namn ska bli helgat – även bland oss.

Fader, låt mig helga detta år åt Dig!

Amen.

Brandt Klawitter

Det saliga bytet

Matt. 3:13-17

Jesus kom till Johannes Döparen och begärde att bli döpt. ”Kristi dop” är därför ämnet för denna söndag som tydligare än kanske någon annan söndag påminner oss om det som Luther kallade ”det saliga bytet”. Först ska vi emellertid lägga märke till, att Jesu dop inte var någon tillfällighet, något som bara råkade ske, utan att det tvärtom var profetiskt förutsagt långt i förväg.

Profetians uppfyllelse

Herren hade genom Jesaja sagt: ”Se, min tjänare som jag stöder, min utvalde som min själ glädjer sig över. Jag har sänt min Ande över Honom” (Jes. 42:1). Jesaja profeterade här om Messias, som smord med Guds Ande skulle frälsa alla folk (Jes. 42:6-7). Profeten hade i förväg fått se detta som skulle uppfyllas över sju århundraden senare, och när Gud visar sina utvalda profeter eller apostlar vad som ska ske i framtiden, då är dessa händelser lika vissa som om de redan hade skett. Därför heter det att Herren har låtit (perfektum) sin Ande komma över Honom.

Att något sådant är möjligt har

att göra med Guds allvetande och att Han är mäktig att uppenbara framtida händelser för sina utvalda profeter. Till Hans egenskaper hör också Hans evighet. Det heter om Honom: ”Innan bergen blev till och du skapade jorden och världen, från evighet till evighet är du, Gud” (Ps. 90:2). Endast Gud är evig. Han står ovanför tiden och för Honom ter sig allt som sker som ett evigt ”nu”. Det här är naturligtvis inte lätt att förstå för oss, som ju i vårt tänkande präglas av tids- och rumskategorier. Vi placerar in saker och ting i ett ”före” och ett ”efter”, men Gud uppfattar inte skeenden successivt.

Om Gud skulle vara underkastad tiden skulle Han inte veta vad som händer i framtiden. Då skulle Han inte kunna uppenbara kommande händelser genom sina profeter. Men som suveränt upphöjd över allt och alla, också över tiden, låter Gud profeterna för ett ögonblick skåda in i den eviga världen och då kan t.ex. Jesaja, som levde på 700-talet före Kristus, säga att Kristus redan blivit döpt och smord till Hans utvalda tjänare. Profeten sade på Guds inspiration: ”Se, min

tjänare som jag stöder, min utvalde som min själ glädjer sig över. Jag har sänt min Ande över Honom” (Jes. 42:1). Detta var alltså en förutsägelse om Frälsaren, som smord med den helige Ande (det är vad Kristus betyder) skulle bli till ”ett förbund för folket, till ett ljus för hedna-folken” (Jes. 42:6) och som skulle ”öppna blindas ögon och föra fångar ut ur fångelset” (Jes. 42:7). Det som Gud i förväg hade låtit Jesaja se skulle helt säkert ske. Därför sade Jesaja, fastän händelsen fortfarande låg över sju hundra år i framtiden, att Gud redan ”har sänt [sin] Ande över Honom”. Vi möter här ett s.k. profetiskt perfekt. Händelsen, som från Jesajas vanliga perspektiv ännu låg i framtiden, uttrycks i perfektum eftersom den är så säker som om den redan hade inträffat! Profeten hade ju sett det.

När Jesus blev döpt av Johannes i Jordans vatten uppfylldes Jesajas ord. Anden sänktes ner över Honom såsom en duva och Faderns röst hördes från himlen: ”Du är min älskade Son. I dig har jag min glädje” (Mark 1:11 jfr även Ps. 2:7).

Jesus ikläder sig oss

Men varför skulle Jesus döpas? Dopet skänker ju förlåtelse för synden och frälsar från de onda makterna. I *Lilla katekesen* svarar Luther på frågan vilken nytta dopet medför på detta vis: ”Dopet verkar syndernas förlåtelse, frälsar ifrån döden och djävulen och giver evig salighet åt alla dem som sätta tro till Guds ord och löften.” (SKB, s 369) Men inte hade väl Jesus någon synd som behövde förlätas? Inte behövde väl Han befrias från döden och djävulen? Vi läser att Johannes, som i profetisk ande såg att Jesus var ren och rättfärdig, alldeles syndfri, mycket riktigt protesterade: ”Jag behöver döpas av dig – och du kommer till mig!” (v 14).

Jesu svar blev: ”Låt det nu ske. Det är så vi ska uppfylla all rättfärdighet.” (v 15) I sin ofattbara kärlek vill Gud ha oss människor hos sig för evigt i himlen. Men Gud är också helig, Han hatar och dömer synden och därför kan ingen syndfull människa komma nära Honom. Guds rättfärdighet kräver att synden bestraffas. Vi skulle för alltid vara utestängda från Gud och efter vår

kroppsliga död såsom agnar kastas i den eviga eld Johannes Döparen talar om (Matt. 3:12) – om inte något oväntat skedde, något som redde upp vår hopplösa situation.

Men det var just vad som blev fallet. En ställföreträdare kom till vår räddning. Han tillräknades alla våra onda tankar, ord och gärningar. Han iklädde sig våra svekfulla, misslyckade liv, bar vår fläckade, nersolkade, stinkande dräkt och trädde fram inför Fadern som den ende mänskliga syndaren. Hela vårt syndfulla släkte var inneslutet i Honom då Han bar vårt välförtjänta straff på Golgatas kors. Han led det fulla straffet, den eviga döden, för att vi skulle slippa. Han tömde den kalk som vreden rågat under loppet av några timmar. Skulle vi ha druckit den drycken hade vi aldrig blivit färdiga därmed, men Han som själv är evig och vars gärningar är eviga, kunde tömma den på några timmar.

När Jesus begärde dopet av Johannes, var det för att invigas till att bli det försoningsoffer, som skulle bära världens synd. Endast så kunde den rättfärdige Guden tömma sin vrede över synden utan

att skada dem som Han ville frälsa. Därför sade Jesus till Johannes: ”Låt det nu ske. Det är så vi ska uppfylla all rättfärdighet” (v 15). Gud kan alltså genom att bestraffa Jesus vara rättfärdig, uppfylla all rättfärdighet, då Han förlåter oss våra synder. Det är som Paulus skriver, med tanke på de fromma i gamla förbundet som levte försonade med Gud trots att det fullkomliga offret, Guds Lamm Jesus Kristus, ännu inte framburits:

Jesus Kristus ”har Gud, genom Hans blod, ställt fram som en nådastol, att tas emot genom tron. Så ville Han visa sin rättfärdighet, eftersom Han hade lämnat ostraffade de synder som förut hade blivit begångna, under tiden för Guds tålmod. I den tid som nu är ville Han visa sin rättfärdighet: att Han själv är rättfärdig, när Han förklarar den rättfärdig som tror på Jesus” (Rom. 3:25-26).

Men det är inte bara så att vi blivit förlättna och av med vår skuld. Vi är t.o.m. rika. Genom trons förning med Jesus har vi överflöd på helighet, rättfärdighet och goda gärningar.

Vi ikläder oss Jesus

Guds heliga lag kräver inte bara att synden bestraffas. Den kräver också ett fullkomligt liv i aktiv lydnad för Gud. Herren sade till Israel genom Mose: "Ni ska hålla fast vid mina stadgar och lagar, för den människa som följer dem ska leva genom dem. Jag är HERREN" (3 Mos. 18:5). Detta går igen gång på gång i Gamla testamentet (Neh. 9:29, Hes. 20:11, 13, 21) och citeras också av Paulus (Gal. 3:12). Som vi sett håller inte vår rättfärdighet måttet inför Guds krav. Allt vårt är bara smuts och orenhet. Jesaja skriver: "Vi är alla orena, alla våra rättfärdiga gärningar är som en fläckad dräkt. Vi vissnar alla som löv, och som en vind sveper våra missgärningar bort oss" (Jes. 64:6).

Människan själv kan alltså inte leva i enlighet med Guds vilja och på den grunden förklaras rättfärdig. Men Jesus har levt ett heligt, oskuldsfullt och rent liv i alla människors ställe. Därför profeteras det om Honom i Jer. 23:6, där Han kallas Davids telning, kung och frälsare, på följande vis: "Detta är det namn man ska ge Honom: HERREN vår rättfärdighet." Jesus själv är vår rätt-

färdighet. Denna buduppfyllelse i vårt ställe brukar inom dogmatiken kallas Kristi aktiva eller görande lydnad. Det betyder, helt kort, att vi är ingenting och Kristus är allt.

Så befriande! Paulus uppmanar oss att tacka Gud, som gjort så att Kristus Jesus för oss har blivit vishet från Gud, rättfärdighet, helgelse och återlösning" (1 Kor. 1:30). Den vita dopdräkten som dopbarnet bär har djup biblisk symbolik. Den visar nämligen på Jesu renhet, Hans helighet och rättfärdighet. Den som genom dopet och tron är förenad med Jesus räknas inför Gud som lika ren, syndfri och oskuldsfull som Jesus själv är. Paulus uttrycker det så i en av de texter som används vid dop: "Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som blivit döpta till Kristus har iklätt er Kristus" (Gal. 3:26–27).

Att vara iklädd Kristus är att bära bröllopsdräkten, som är ett måste för att få vara med på den himmelska bröllofsfesten (Matt. 22:11–13). Det är att med profeten Jesaja jubla: "Jag gläder mig stort i HERREN, min själ fröjdar sig i min Gud, för Han har klätt mig i frälsningens klädnad och svept in

mig i rättfärdighetens mantel" (Jes. 61:10). Att ikläda sig Kristus, det är att "bli funnen i Honom – inte med min egen rättfärdighet, den som kommer av lagen, utan med den som kommer genom tron på Kristus, rättfärdigheten från Gud genom tron" (Fil. 3:9).

När Gud ser på den döpte kan Han säga om honom/henne, precis som Han sade om Jesus Kristus: "Han är min älskade son/hon är min älskade dotter. I honom/henne har jag min glädje" (jfr v 17). Detta är det saliga bytet, frälsningens hemlighet: Jesus iklädde sig oss, tog vår synd och dog i vårt ställe medan den kristne ikläder sig Jesus, tillräknas Hans renhet och får leva för evigt. "Ringa jordens skatter väga Mot det ena, att få äga, Klädd i dopets helga skrud, Nåd och barnskap hos Gud" (Lova Herren 230:1).

Amen.

Lars Borgström

Det sanna ljuset

Jesus talade åter till dem och sade: "Jag är världens ljus. Den som följer mig skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus" Joh 8:12.

Många människor har under tidens gång verkligen grubblat och funderat över vad det egentligen var för stjärna som de vise männen såg på himlen. Man har tänkt att det var en komet eller en meteor. Den vanligaste och den mest kända förklaringen är att det var en stjärnkongjunktion, dvs en sammanstrålning av de två planeterna Saturnus och Jupiter, och detta skedde inte mindre än tre gånger detta år när Jesus föddes; i maj, oktober och december.

Stjärntydning eller astrologi är något som alltid kliat folk i öronen. Man vill känna till och läsa in sin framtid genom att se på stjärnorna. Men enligt Guds ord styr inte Gud människors öden genom stjärnornas rörelser. Hos profeten Jeremia läser vi: *Så säger Herren, ni ska inte ta efter hednafolkens sätt, låt er inte*

skrämmas av tecknen i himmelen därför att hednafolken skräms av dem (Jer 10:2).

Trettondag jul talar om Herren Jesus som det sanna ljuset. Jesaja skriver: *Stå upp ty vårt ljus kommer och det går framför oss* (Jes. 61:1). I Joh 8 säger Jesus helt kort att han är världens ljus och att den som följer honom inte ska vandra i mörkret utan ha livets ljus. Han säger detta, om vi läser sammanhanget, mitt under judarnas lövhyddohögtid, som de firade till minne av vandringsringen i öknen. Och vi vet att det var de två ljusen som ledde Israels folk i öknen, solen om dagen och månen om natten. Och i Psaltaren läser vi också de tröstefulla orden till den troende Israeliten: *Solen ska inte skada dig om dagen och inte månen om natten* (Ps 121:6). Och nu står han där mitt ibland dem, han som är världens ljus. Han är Gud av Gud, Ljus av Ljus, Sann Gud av Sann Gud, född och icke skapad, av samma väsen som Fadern och säger till sina lärjungar: Följ mig,

ty min lära är inte min utan min Faders, som bor i ett ljus dit ingen kan komma.

Men vad vore ljuset om vi inte alla hade sett mörkret? Paulus säger i brevet till Efesierna, att vi en gång tillhörde mörkret, inte några av oss utan alla. Att vandra i mörkret gör vi alla ibland, vi ser inte klart och våra ögon är dimmiga och Kristus är liksom skymd för våra ansikten. Jesaja skriver: *Fridens väg känner de inte, rätten följer inte i deras spår. De går krokiga stigar, ingen som vandrar dem vet vad frid är. Därför är rättvisan fjärran från oss, rättfärdigheten när oss inte. Vi väntar på ljus, men här råder mörker, på solsken, men vi vandrar i dunkel.* (Jes 59:8–9) Detta är mörkret: att vandra och leva i synden, under Guds dom och anklagelser.

På trettondag jul möter vi några män som kom från detta mörker, exakt var de kom ifrån vet vi inte med säkerhet. Man tror att de kom från tvåflodslandet, alltså nuvarande Irak. Och vi vet ju att några hundra

Dopet frälser!

Jesus frälser. Dopet frälser. Ordet frälser. Tron frälser.

Om en människa blir överkörd av en bil och är på väg att förblöda, men räddas genom ambulansfärd till sjukhuset och skicklig läkarvård, så blev denna person räddad av a) ambulansen b) sjukhuset c) läkaren d) dem som donerat blod e) det svenska sjukvårdssystemet f) skattebetalarna

När det reses invändningar mot att dopet frälser – och sägs att det endast är tron som frälser – är det som att protestera mot att ambulansen räddade personen i vårt exempel. Så här är det: *Jesus* frälser (Luk. 2:11, Joh. 4:42). Dock blir inte alla frälsta. Frälsningen måste överföras från korset (där frälsningen skedde) till den enskilde. Denna överföring sker genom *dopet* (Tit. 3:4–5, 1 Petr. 3:21) och *Ordet* (Rom. 10:13–17, 1 Petr. 1:23). Dock blir inte alla som döps eller hört Ordet frälsta. Frälsningen måste också tas emot genom *tron* (Rom. 4:3, Ef. 2:8).

Jesus frälser. Dopet frälser. Ordet frälser. Tron frälser.

år tidigare hade Nebudkanessar satt Daniel till föreståndare för alla de vise i Babel. Daniel tillbad Gud i Babel. Daniel talar också om Människosonen i sin bok, där vi läser: *I min syn om natten såg jag, och se, en som liknade en människoson kom med himlens skyar. Han närmade sig den Gamle och fördes fram inför honom. Åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk ska tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde som inte ska ta slut,*

och hans rike ska inte förstöras (Dan 7:13–14). De vise männen hade däremot ingen sann Gudskunskap utan ägde endast den naturliga gudskapen. Och när de såg stjärnorna visste de att de också var ett Guds verk, ty skapelsen vittnar om Skaparen. Ty vi läser i Psalm 8: *”När jag ser din himmel, dina fingrars verk månen och stjärnorna, som du har berett...*

Men den stjärnan som det idag talas om var icke vilken stjärna som helst, utan ett tecken på att en Frälsare blivit född. Att Kristi ankomst skulle förbådas av en stjärna var förutsagt. I 4 Mos 24:17 är det Bileam som profeterar och säger följande: *Jag ser honom, men inte nu, jag skådar honom, men inte nära. En stjärna stiger fram ur Jakob, en spira höjer sig ur Israel. Den krossar Moabs tinningar och slår ner alla söner till Set.* Huruvida de vise männen kände till denna profetia vet vi inte, men vi vet att under den babyloniska fångenskapen så behandlades Israels folk väl i Babel. Och Bibeln och dess budskap blev säkert spritt i Babel. Måhända det fanns Skrifter kvar från fångenskapen som de vise männen tagit del av.

Ändå var inte denna stjärna nog för att de vise männen skulle ledas fram till Kristus. Först ser vi att de var på fel väg, de frågade efter den

nyfödde konungen i Jerusalem. Och Luther säger: Så länge människan låter förnuftet råda i andliga ting så blir det fel. Jerusalem var ju den stora staden där översteprästerna och de Skriftlärda fanns, och till sådant ser gärna förnuftet, också när det gäller andliga ting. Därför leds folk ofta vilse, när de söker Kristus i stora kyrkor där det samlas mycket folk, där den trevliga gemenskapen går före det som undervisas och predikas.

Betlehem som vi talar om på juldagen föreställer Kristi församling, som inte ser mycket ut för förnuftet. Men Kristus ligger där i stallet och där vill också vi vara. Där över brödhuset, det enkla anspråkslösa, skiner stjärnan klart och tydligt: Evangelium om Herren Kristus, din räddning och din förlösning.

Det finns många fiender till Kristus. Herodes var en sådan fiende, som i förstone hycklade och visade intresse för Herren Jesus, men som i hjärtat ville döda sin Frälsare. Herodes stod i tjänst hos den här världens furste. Visserligen säger den Heliga Skrift att all överhet är insatt av Gud, men Skriften lär för den skull inte att den alltid följer hans bud. Utan överheten uppträder oftast som fiender till Gud och hans ord. Herodes lät döda gossebarnen i Betlehem i avsikt att komma åt Jesusbarnet.

Kristus och hans rike kan dock Herodes inte komma åt, hur än

han och världen än anstränger sig kan de aldrig utrota kristendomen. Gud ledde också de vise männen, så att de slapp komma tillbaka till Herodes. Vi vet också att de vise männen i tro bar fram gåvor till Jesusbarnet. Vi människor kan inte ge något åt Gud, som han redan har, ty allt är redan hans. Vad betecknar då de tre gåvorna guld, myrra och rökelse som de vise männen bar fram? Många intressanta utläggningar finns här. Guld betecknar Kristus som Konungen. Om denne konung heter det i Psaltaren *Jag vill upphöja dig, min Gud och kung, och lova ditt namn för alltid och för evigt. Jag vill lova dig varje dag och prisa ditt namn för alltid och för evigt* (Ps 145:1-2).

Rökelse brukades i gamla förbundets gudstjänst, och den levitiska prästen skulle bära fram den.

Rökelsen är en bekännelse till Kristus som Överstepräst, som manar gott för oss. Genom sitt prästämbete försvarar han oss mot Guds vrede över synden och lagens förbannelse. Genom honom har vi frid med Gud och en förespråkare inför Fadern. Myrran då? Den brukades förr vid begravning som balsamering och betecknar därför Kristi död och uppståndelse.

Jesaja skriver: *Så säger Herren, Israels återlösare, hans Helige, till honom som är föraktad av varje själ, till honom som är avskydd av folken, till honom som är härskares tjänare: Kungar ska se det och resa sig, furstar ska se det och tillbe eftersom Herren är trofast, Israels Helige som har utvalt dig* Jes 49:7.

Ljus och mörker är ett genomgående tema i Bibeln. Att vandra i ljuset är att följa barnet i krubban och vandrar vi i mörkret följer vi denna världens furste. Jesus säger i bergspredikan ett varningens ord till

oss alla. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret? Ljuset kan alltså vara mörker. Det låter som en motsägelse, men vi vet alla hur det är när det börjar skymma. Vi tänder för att se klart. Att leva i skymning är svårt. Man ser otydligt och kan därför famla och snubbla. Många försöker vänja sig vid detta men det leder oftast till att man till slut hamnar i ett totalt mörker.

Paulus skriver: *Den här världens gud har förblindat de otroendes sinnen så att de inte ser ljuset som strålar från evangeliet om Kristi härlighet, han som är Guds avbild* (2 Kor 4:4). Men ljus ska lysa ur mörkret, han har lyst upp våra hjärtan för att kunskapen om Guds härlighet som strålar från Kristi ansikte ska sprida sitt ljus. Det finns en andlig sång som är populär och lyder: *”Det lilla ljus jag har, det ska få lysa klart”*. Sången börjar så.

Så börjar aldrig våra psalmer utan vi sjunger: *”Här komma Jesus dina små, till dig i Betlehem att gå, Hjälp oss att vandra i ditt ljus och finna vägen till ditt hus.”*

Trösten till dig som läser detta är att *Ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte fått makt över det*. Så får Trettondag jul lära oss att inte följa den onde Herodes, som var en mörkrets man, som ville förgöra Kristi rike, utan istället följa de vise männen – de som sökte och fastän de endast fann ett ynkligt stall, så böjde de sig inför det stora undret. Luther säger om dagens text att vi ska lägga märke till att ingen av Jerusalems befolkning följde med dem. De lät barnet vara där och brydde sig inte om att gå dit. Istället lät de dessa främlingar resa vidare och söka reda på var han var. Tron däremot tar inte hänsyn till vad den ser och känner utan håller sig till Ordet. Du

som tror och ser detta ska i glädje och tacksamhet tacka din Skapare och Frälsare som uppenbarat detta för dig. Det är en skatt så kär och dyrbar, som inte kan köpas. Du får äga den, förvalta den genom hela din vandring här på jorden.

Så får vi säga som de vise männens gjorde, när de mycket glada fick se stjärnan: *Det var som vi trodde, Vi blev inte bedragna*. De vise männen har i alla tider fått vara vägvisare till Kristus.

Ingvar Adriansson

*Det var några herdar i Betlehems ängd,
som fått sig en färdjord betrodde,
och fast den om natten i fällan var stängd
och skyddad för vilddjurens mord,
så satt de ändå i kvällningen vakt
och blevo hos fåren, som redan sig lagt
att stilla idissla det bete, de fått
i ängen, där de hade gått.*

*Det skedde vid midnatt, att väktaren såg
omstrålat av himmelens ljus
bland drivande skyar ett underbart tåg,
som kom ifrån stjärnornas hus.
Ur tåget en ängel sig sänkte till jord,
och herdarna hörde med glädje hans ord,
att Herren Messias var kommen att allt
fullborda, som var dem befallt.*

*I dag är det herdar på jorden i mängd,
som själar ha fått i sin vård.
Och fällan står öppen: ej dörren är stängd,
och vakteld ej brinner på gård,
ty herdarna sova, och ulven går vakt,
och redan han börjat sin mördande slakt,
och fåren förfrysa och svälta ihjäl,
och många förlorar sin själ.*

*Så händer i natten, att himmelens sky
går sönder och lysande står
den dagen, som en gång för jorden skall gry,
när domedagsklockan den slår.
Vad blir det för änglar, som då skola gå
till sovande herdar att räkenskap få
för hjorden, de vårdat, för allt som den hänt,
då ännu det hette – advent?*

Axel B. Svensson

Bön inför det nya året

Käre Fader i himlen, tack att du i din stora nåd och kärlek vill lyssna till mina böner, att jag får komma i Jesu namn och lägga fram allt som bekymrar och gläder mitt hjärta.

Först av allt tackar jag för frälsningens stora gåva. Tack att du förlåtit mig alla mina hemska synder under det gångna året och under hela mitt liv, jag som förtjänar den eviga fördömsen och borde förkastas från ditt ansikte. Tack för dopet, då du klädde mig i din Sons rättfärdighet och tog mig upp i din familj. Tack för Bibelns ord och all bibeltrogen undervisning och predikan. Tack för nattvardens heliga sakrament, där du ger mig din Sons kropp och blod till försäkran om att jag alltjämt är ditt förlåtna och älskade barn.

Jag ber att du skänker större enighet bland de kristna, att onödig splittring upphör.

Tack för vårt fosterland, där ingen behöver svälta och där fred råder. Jag ber om att lag och ordning ska breda ut sig till de sammanhang och platser där detta blivit satt på undantag. Låt de unga höra din röst, bli omvända och vandra på dina vägar.

Käre Fader, jag vill också be för alla dem som drabbats av krigerna i Ukraina och i Mellanöstern, och alla som lider p.g.a. andra krig och konflikter i världen. Jag ber att du är med dem, att du kommer till dem och skyddar dem – ske din vilja. Jag ber att de kriser som krigerna skapat och det osäkra ekonomiska läget ska leda människor till dig, inte bara med bön om kroppslig hälsa och materiell trygghet, utan framför allt med bön om frälsning för deras odödliga själar.

Skänk vishet åt världens ledare, låt freden återställas. Bevara oss också från svåra naturkatastrofer.

Jag ber också för alla trossyskon som lider förföljelse därför att de är kristna. Inte minst ber jag för dem i Mellanöstern, Afghanistan och Pakistan, som drabbats av islamisternas vrede, och dem i länder som lider under kommunistiskt förtryck. Uppfyll dem ännu mer med din helige Ande, så att de kan stå fasta i tron och bekännelsen mitt i all yttre nöd och fara – om så skulle krävas, ända in i döden.

Det är många vänner och släktingar, som inte tror på dig. Detta är en stor sorg. Käre gode Gud, hjälp dem tillrätta, visa dem vägen, dra dem till dig in i ditt rike, ge dem tro till frälsning. Särskilt ber jag för: _____.

Du Frälsare och gode Herde, sök dem och bär dem hem på dina axlar.

Genom din Son, Jesus Kristus, min Herre. Amen.

*En välsignad Jul och ett
Gott Nytt År önskar vi
er alla i Jesu namn!*

*Vi vill även säga ett
varmt tack för alla gåvor
som inkommit under året
till prästlönefonden och
församlingens verksamhet
i övrigt.*